

200

juliol - agost
2009
3 EUR

el mirall

Opinió

Joan Guasp:
Noves eines per a
nous temps

Entrevista

Antoni Fernández

Itineraris

Gaspar Valero
S'Estaca

Dossier

Tot allò que volem saber
de les finques públiques

Convocatòria juliol 2009

El Centre Balears Europa convoca quatre beques (una destinada a persones amb discapacitat) per fer estades de dotze mesos de duració a l'oficina del CBE a Brussel·les.

Bases

www.cbe.es · www.fueib.es

a/e: fuedoip@uib.cat

T. 971 25 96 97 · F. 971 25 95 16

Lloc i termini de presentació

Presentació de candidatures: del 29 de juny fins a les 14.00 hores del 20 de juliol de 2009.

Fundació Universitat -
Empresa de les Illes Balears

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

 Centre
Balears Europa

Lloc de presentació Departament d'Orientació i Inserció Professional · Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears · Edifici de les instal·lacions esportives - Campus de la Universitat de les Illes Balears · Carretera de Valldemossa, km 7,5 · 07122 Palma · Horari: de 8 a 15 h

[índex]

editorial 4

200 Miralls

dossier 7

Tot allò que volem saber
de les finques públiques

opinió 22

Noves eines per a nous temps

entrevista 24

Antoni Fernàndez Suau
Semblança d'un soci fundador

el semàfor 35

Oficina del Drets Lingüístics

miscel·lània 36

racó econòmic 37

Crisi o... molts de gats i poc formatge

llibres 40

Xesca Ensenyat viu

art 42

Joan Costa: Ondulacions

itineraris 44

S'Estaca

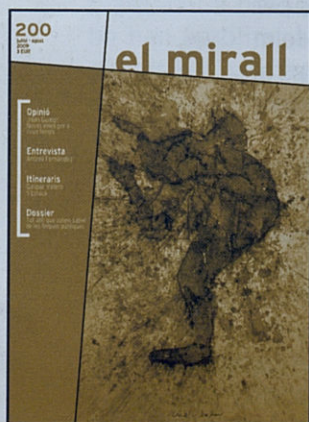
cinefàgia 50

Ridley Scott va guanyar la Champions

Universitat de les
Illes Balears

Servei de Biblioteca i
Documentació

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL

Maig de 2009 · Núm. 198

Edició:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publicació:
Associació EL MIRALL
C/ del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma

Adreça electrònica:
<http://www.ocb.cat>
comunicacio@ocb.cat

President:
Jaume Lladó

Director:
Josep Melià

Cap de redacció:
Esther Balaguer

Consell editorial:

Jaume Lladó
Josep Melià
Pere Bueno
Joan Guasp
Joan Miquel Chacon
Gabriel Matas
Macià Calafat

Publicitat:
Santi Adrover

Producció, administració i publicitat:

Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:
Òmnium Cultural
C/ de la Diputació, 276, pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:

Acció Cultural del País Valencià
C/ del Baró de Càrcer, 37
46001 València

Disseny
Marco Spinazzola

**Maquetació i
fotocomposició**
Ecogràfic

Impressió
Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel. 971 475754

Dipòsit legal
PM 10-1987

Agraïments
Paraula, CSL

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5109743377

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

[editorial]

200 Miralls

Tothom ha sentit a dir que vivim en el món del coneixement i la informació. És evident que avanços com Internet i els seus derivats permeten fer accessible la majoria dels continguts que avui en dia es produeixen i es publiquen. En aquesta conjuntura probablement el principal repte dels mitjans de comunicació és mantenir una credibilitat i una capacitat d'ordenació de la informació que els faci atractius i referents per al públic. Dins l'allau informatiu necessitam cartes de navegació que ens ofereixin garanties i rutes segures.

EL MIRALL és una revista d'informació nascuda a l'ombra d'aquesta casa gran i comuna que és l'Obra Cultural Balear. Gràcies al suport de l'entitat fundada per Francesc de Borja Moll i gràcies a la confiança dels lectors, aquest projecte de premsa en català s'ha pogut mantenir fidel a uns plantejaments. Uns plantejaments que podríem resumir en el compromís amb el país i en l'arrelament, i en la recerca de l'elaboració d'un producte on es trobin opinions aprofundides, diverses i acurades sobre els grans interrogants que afecten els ciutadans de les Illes Balears.

Ara arribam als 200 números publicats. I aquesta efemèride l'hem volguda aprofitar per donar una empenta cap endavant a la nostra publicació i per fer un relleu a la nostra revista. Volem que hi hagi més persones que ens coneguin i volem que el disseny i el tractament informatiu siguin moderns i actuals. Com en gairebé tots els aspectes de la vida, l'evolució és un imperatiu imprescindible. Una evolució, però, que no ha de desdibuixar l'essència del nostre objecte comunicatiu, ben al contrari, una evolució que ha de potenciar i donar més força a aquesta essència que va néixer l'any 1987 sota l'engrescadora i sàvia direcció de Climent Picornell.

Les Illes Balears han de menester mitjans de comunicació pensats i fets des d'aquí, claus interpretatives pròpies que ens ajudin a diagnosticar i comprendre les circumstàncies que interactuen en el desenvolupament econòmic, social, cultural i territorial d'aquest petit país. Hem de menester mitjans oberts al món, però també pròxims al bategar diari de la societat. Finestres que donin llum i claror dins un panorama on hi ha massa fum i massa boira espessa.

Després d'aquesta trajectòria de més de vint anys, i que amb aquesta edició arriba a la xifra rodona dels dos-cents números, estam en disposició de fer una passa més per engrandir la nostra penetració com a mitjà de comunicació. Una passa més que feim des de l'experiència acumulada i des de la feina contrastada de tot aquest temps al servei dels nostres lectors i de la consolidació d'un projecte que consideram important per a un país que en tants d'aspectes viu dins la anormalitat.

El nostre desig és que els canvis introduïts i les millores fetes esdevinguin un incentiu per guanyar quotes de difusió, que al cap i a la fi són la legítima ambició de qualsevol mitjà de comunicació. El nostre missatge es renova, però ho fa mantenint les mateixes fidelitats i els objectius que varen donar sentit a la posada en marxa d'aquesta iniciativa d'autoconeixement, aprenentatge i debat que és EL MIRALL.

Llarga vida a «El Mirall»

CLIMENT PICORNELL

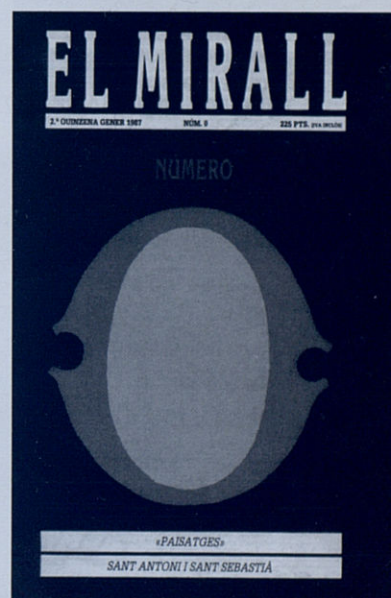
Primer de tot: enhorabona. En aquests temps que corren, fites positives com aquesta s'han de brufar, sobretot en un país com el nostre on la perseverança, tenyida de resistència, demana –de tant en tant– èxits per elevar la moral. I que la revista EL MIRALL hagi arribat al número 200 ho és: una altra finestra al món, un mirall del que passa per ca nostra.

Vaig ser el director dels setanta primers números d'aquesta publicació, que vàrem fer néixer i m'ajudaren a surar en una entitat –l'Obra Cultural Balear– que no anava sobrada de recursos. Per tant, el projecte es va haver d'ajustar a les possibilitats, es va haver de *dimensionar correctament*, com es diu ara. I, així, dar-li possibilitats, que tan bé han aprofitat els directors següents que han hagut de fer-la durar i millorar.

El número 0 d'EL MIRALL sortí la primera quinzena del gener de 1987. Uns anys abans, em vaig venir a oferir a la junta de l'OCB per formar part de la comissió de mitjans de comunicació. Vaig ser tot sol en aquell moment, i crec que va ser Damià Pons que tingué la idea d'encarregar-me el replan-tejament d'una nova etapa de la

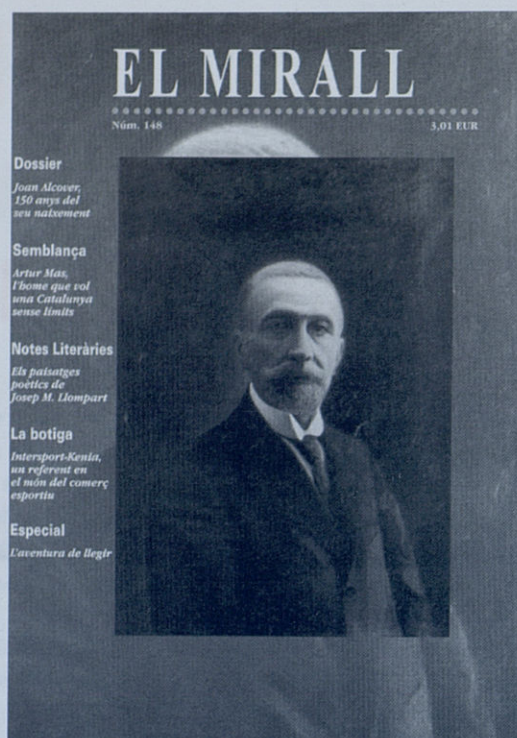
revista que aleshores editava l'OCB, la revista *Lluc*. En vaig ser durant més d'un any el director real, ningú no em va donar mai ni directives, ni ordres; durant aquell temps vàrem remodelar *Lluc*: noves cobertes, noves seccions, nova redacció, nous temes. Però els fra-res de *Lluc*, que eren els propietaris de la capçalera de la revista que tant de servei va fer a la nostra llengua –i encara ara–, demanaren recuperar la capçalera, moguts per determinades persones, algunes d'elles ja traspassades. Vista la cosa, la meua determinació, d'acord amb la junta de l'OCB, fou crear una nova publicació que fos enterament de l'Obra Cultural Balear. No que fos un butlletí de les activitats de l'OCB, sinó una nova revista amb redacció pròpia. Torn a repetir, no un butlletí, cosa que l'OCB va entendre, i encara ara ho mantén així. Els butlletins per als socis informen del dia a dia; en canvi, una revista ofereix un cos més informatiu, amb dossiers sobre temes que es creu que seran d'interès per a un lector més general.

La normalització de la nostra llengua als mitjans de comunicació, la defensa de la identitat de les Illes Balears, la promoció de la nostra

cultura, la salvaguarda del nostre patrimoni històric, artístic i ecològic, havien de ser els nostres objectius, a fi de facilitar un pont, un altre, per a la incorporació de la cultura universal a la llengua catalana. Hauria de ser la nostra petita col·laboració al bastiment d'una premsa pròpia, conscients que no tenir-ne és condemnar-nos al silenci. Amb el meu equip de redacció de llavors, miràrem de triar un nom per a la nova publicació. Dec guardar per qualche lloc el paper en què apuntàrem els diversos noms que sorgiren al trebolí d'idees, tenint en compte que no volíem noms del *kumbaià* profund (ni 'arrels', ni 'solcs', ni 'envant', ni 'demà'...). Un nom de tradició periodística va ser el triat: EL MIRALL. Ni massa eloqüent, ni massa original (mitjans de comunicació com *Der Spiegel* o *The Daily Mirror* volen dir el mateix en altres llengües...); volíem fer esment a la necessitat de passejar el mirall per la vorera dels camins – com deia Stendhal – i reflectir-hi el que passava al nostre país. El número zero va sortir el gener de 1987, amb la portada de Jaume Falconer, que va ser el nostre dissenyador una partida d'anys, també ho fou del cartell del cinquantenari, i uns mesos després de l'explosió del reactor nuclear de Txernòbil (*Tords amb radioactivitat a l'heura*, hi titula un article Biel Mesquida). Gaspar Valero, que en va ser el director després de deixar-ho un servidor, ja hi havia començat les seves anades i vingudes amb excursions i altres sortides, que encara hi perduren.

Així les coses, començàrem la caminada, un nou mitjà de comunicació en català, a la mida de les nostres possibilitats. Un pic que allargàrem més el braç que la mà niga haguérem de rectificar: de quinzenal passàrem a mensual, com així n'ha estat, fins ara mateix, la periodicitat. Eren uns anys en què els mitjans de comunicació en català eren migrats –tret de les esforçades i fidels publicacions de

la nostra premsa forana–, quasi tots en castellà, i no tan sols els escrits, sinó també els radiofònics i els televisius, excepte alguns programes. Nogensmenys, TV3 ja havia iniciat la seva singladura i Eliseu Climent havia tret el setmanari *El Temps*... La cosa ha variat. Des d'un editorial de la revista posàvem missions que es fes, ràpidament, un diari en català a les Illes, cosa que alguna gent trobava un desbarat, tanta sort que aquests darrers foren males sibil·les, i el *Diari de Balears* és una realitat. Així, el panorama, deia, ha canviat, i no tan sols pel que fa als mitjans escrits; la societat de la informació, amb Internet com a mascaró de proa, ha dibuixat una nova realitat informativa que en aquells anys quasi no s'intuïa.

Ara s'ha arribat al 200, després de 22 anys. Més de cent dossiers monogràfics, milers d'articles diversos... Per aquest motiu, vull tornar a repetir la meua gratitud, ja com a subscriptor i lector, als qui han continuat la tasca i als qui ho fan ara mateix. Els col·laboradors excel·lents, la qualitat de les en-

trevistes i la pertinença dels dossiers de la revista donen un bon futur a EL MIRALL. Sempre dins les possibilitats reals del que costa editar un mitjà de comunicació.

És evident que tot això no s'hauria pogut fer sense l'aixopluc de l'OCB, ni dels subscriptors, ni dels anunciants –en bona part institucionals, però també privats–, ni tampoc sense l'esforç de les redaccions que de bon grat, sense cobrar la majoria d'ells, amb una mínima estructura professional, que és necessària, han fet la feina ben feta. De totes maneres, ja que parlem de miralls, que ningú no s'enlluerni, les efemèrides han de servir també per fer balanç dels projectes, renovar les tasques, adequar-les als nous temps, sempre des de la satisfacció de veure EL MIRALL com un producte consolidat, una revista de cultura i societat, de crítica i de reflexió sobre problemàtiques latents, en català, continuadora dels objectius que es marcà l'Obra Cultural Balear fa quasi cinquanta anys. Un projecte articulador de la nostra societat civil.

[dossier]

COORDINACIÓ: ESTHER BALAGUER

Tot allò que volem saber de les finques públiques

Les finques públiques a Mallorca

A l'alba de la història, no hi havia la propietat privada de la terra, ni tampoc les institucions públiques. Processos socioeconòmics i històrics complexos ens configuraren un món definit per la privatització del territori i governat per unes determinades institucions.

TEXT I FOTOS: GASPAR VALERO I MARTÍ

Tanmateix, la propietat comunal d'espais amplis de terra continuava existint i es considerava imprescindible per a la vida dels pobles. A Mallorca, després de la conquesta catalana de 1229, en plena època medieval, les comunes eren inherents a la creació de les viles. Amb el temps, els béns comunals es convertiren en béns de propis, és a dir, les antigues comunes, sense perdre el seu sentit d'utilitat pública, passaren a ser propietat de les universitats locals i dels seus hereus, els ajuntaments. D'altra banda, el poder de la Corona, mitjançant la procuració reial, controlava grans territoris de caça i d'esbarjo, com l'extensa devesa de Ferrutx (Artà). La pressió feudal i, després, les polítiques dels governs liberals s'encarregaren de minvar aquelles grans àrees comunals o de patrimoni reial. Durant més de 170 anys fou la Diputació Provincial qui tingué la titularitat de les finques públiques balears no municipals. Ara, amb l'Estat de les autonomies, tenim un ventall de finques públiques de diferent adscripció: les de titu-

laritat estatal, les de propietat autònoma (Govern de les Illes Balears), les del Consell de Mallorca i les de titularitat municipal. En una illa tan urbanitzada, la necessitat de protecció dels espais naturals d'interès ecològic i la vehiculació d'una gran majoria de la població, que té en el gaudi de la natura la seva principal forma de lleure o esplai —a més del turisme naturalístic o de senderisme—, han estat arguments bàsics per comprar un bon nombre de finques rurals, que han esdevingut recentment finques públiques.

Les illes que envolten Mallorca ens aporten dos dels territoris públics més significatius. Deu quilòmetres al sud del cap de ses Salines emergeix l'arxipèlag de Cabrera, declarat Parc Nacional Marítim i Terrestre el mes de març de 1991. L'illa i els seus illots tenen una extensió de 1.569 hectàrees, amb una costa retallada bellíssima. Cabrera també constitueix un ecosistema important per a la fauna i la flora. L'illa de sa Dragonera, integrada dins el terme municipal d'Andratx,

assoleix una superfície de 288 hectàrees. L'any 1987 el Consell de Mallorca comprà l'illa i, més endavant, el 26 de gener de 1995, el Govern de les Illes Balears va declarar sa Dragonera, es Pantaleu i sa Mitjana parc natural. El parc, a més, té una important àrea d'influència marina i, en conjunt, arriba a les 908 hectàrees.

Les finques públiques d'Albarca, es Verger i s'Alqueria Vella, del municipi d'Artà, constitueixen el Parc Natural de la Península de Llevant. Té una superfície de 1.576 hectàrees. El 2004, foren adquirides 427 hectàrees més, pertanyents a les finques des Racó i de sa Duaia, que s'integraren també aquest parc. Es tracta d'una zona muntanyosa, amb una vegetació molt castigada pel foc, amb garballó i càrritx. Les platges verges que té constitueixen un dels principals atractius per als visitants: es Matzoc, Cala Font Celada i s'Arenalet d'Albarca. El Parc permet allotjament en diversos punts, com a les antigues cases de la possessió d'Albarca, també amb una antiga tafona, i a la caseta des

Oguers i a la caseta de s'Arenalet, situada a la platja mateix. L'any 2002, quan es va declarar el parc natural, ocupava la major part de la península de Llevant, majoritàriament amb terres de propietat privada. La forta oposició al Parc d'alguns propietaris va fer que el Govern reduís l'extensió de les finques públiques i s'hi varen incloure les que voluntàriament s'hi varen voler adherir, fet que suposà una disminució de més del 90% de la superfície del Parc.

La llista de finques de propietat municipal, les antigues comunes, lamentablement ha minvat al llarg dels dos darrers segles. Tot i això, es faria massa llarg relacionar-les totes i només n'esmentam les més importants. La finca pública de la Victòria, anomenada antigament la Muntanya Comuna, té una superfície de 1.010 hectàrees; és propietat de l'Ajuntament d'Alcúdia i és gestionada per la Conselleria d'Agricultura i Pesca del Govern de les Illes Balears. La Comuna de Bunyola, propietat de l'Ajuntament, té una extensió de 716 hectàrees, segons

dades oficials, encara que popularment es parla de 1.111 quarterades (789 ha). Tot i el seu origen medieval, del segle XIII, la tenim documentada als estims de 1685. L'any 1926 és declarada forest d'utilitat pública. La Comuna sempre fou per a Bunyola una font complementària de recursos i d'ingressos, a més d'abastament de llenya, càrritx i fabricació de carbó vege-

tal. També s'explotaven les pastures i se subhastaven els colls de tords per caçar amb filats. La Comuna de Lloret és una garriga amb pinar que ocupa 131 hectàrees del terme de Lloret. L'origen d'aquest espai es remunta al segle XIII quan era la garriga comuna de l'alqueria de Manresa. Aquesta garriga comuna era explotada pels habitants de Lloret que hi engreixaven peti-

La compra de finques rústiques per part de l'Administració pública és una aposta que ajuda a la felicitat dels habitants de Mallorca i dels visitants.

tes guardes de bous, someres, porcs, ovelles i indiots. Altres antics espais comuns, tots amb la corresponent àrea recreativa, són la Comuna de Biniamar (Selva), de 131 hectàrees, la Comuna de Caimari (Selva); de gran extensió, ja que té 753 hectàrees, i sa Bassa o la Comuna de Fornalutx (208 ha).

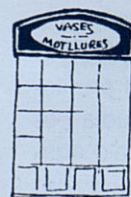
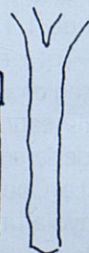
La serra de Tramuntana presenta un conjunt de finques públiques de gran valor naturalístic i patrimonial. Les més significatives, a més de les ja esmentades de titularitat municipal, són el Prat de Cúber, es

Tossals Verds, Son Amer, Son Massip, Binifaldó i Menut (totes al municipi d'Escorca), Son Moragues (Valldemossa), Son Fortuny-ses Serveres i sa Coma d'en Vidal (Estellencs). La finca pública de Mortitx (Escorca) té una superfície de 800 hectàrees, i hi ha la casa de Lavanor, un refugi que també és utilitzat per estudiar el voltor negre. Les possessions des Tossals Verds i de Son Amer han estat rehabilitades pel Consell de Mallorca i convertides en refugis de la ruta de la pedra en sec. La finca pública

de Son Moragues és propietat del Govern de les Illes Balears. El 14 d'agost de 1979, l'Estat, mitjançant l'ICONA, acordà adquirir la finca, procedent de la segregació de la propietat del mateix nom. Tot i que el titular de la finca fou l'Estat, la gestió era competència del Govern de les Illes Balears. El 1984, la titularitat de la finca fou transferida a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. L'ús recreatiu és de gran importància, car és un indret de pas d'itineraris com el del puig des Teix o el camí de s'Arxiduc, i per

"Encara queden botigues"

Casa Domar Flores

**ARA TAMBÉ
PREMSA I PAPERERIA**

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 721 483 - Fax 971 719 312 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

això és una de les finques públiques més visitades de la serra de Tramuntana.

El Parc Natural de s'Albufera de Mallorca fou declarat el 28 de gener de 1988. Té una extensió de 1.688 hectàrees, el 80% de les quals són de propietat pública, i conserva intactes les seves característiques naturals, la qual cosa la converteix en un espai privilegiat i de gran valor medi-ambiental. Un altre parc natural és el de Mondragó (Santanyí), que fou aprovat el 1992 pel Govern de les Illes Balears, amb una superfície de 785 hectàrees. D'aquest territori, només 95 hectàrees són de titularitat pública. L'estany de s'Amarador i el de les Fonts de n'Alís en són els ecosistemes més valuosos.

Un dels efectes positius de la presència militar a Mallorca ha estat

la protecció de milers d'hectàrees que si no s'haguessin adscrit a la defensa segurament s'haurien urbanitzat. Molts d'aquests espais se situen al litoral i conserven bona part dels seus valors naturals: el cap des Pinar, el cap de Cala Figuera, el cap Blanc, el cap Regana, el cap Enderrocat i el fortí de ses Illetes, entre d'altres. A Palma, un d'aquests espais protegits són les antigues finques de Son Suredet i Santa Eulàlia, pels voltants del camí de Calvià pel coll de sa Creu.

Aquests primers anys del segle XXI han estat prolífics pel que fa a la compra de finques que integren la nòmina pública. Son Real (Santa Margalida) va ser adquirida el 2002 pel Govern de les Illes Balears per preservar-ne els valors naturals, etnològics i els jaciments prehistòrics. Es troba situada a la fran-

ja costanera entre Can Picafort i Son Serra de Marina. En les seves 379 hectàrees es troben diversos elements que la fan singular i de gran valor, com els gairebé 2.000 metres de costa verge. Raixa, possessió del municipi de Bunyola, és un espai emblemàtic pels seus valors arquitectònics i de jardineria, integrats magníficament en un àmbit de peu de muntanya. El gener de l'any 2002, una part de la finca, concretament les cases de la possessió, que tenen la qualificació de bé d'interès cultural (BIC), i les 80 hectàrees que les envolten, varen ser comprades pel Consell de Mallorca i el Ministeri de Medi Ambient del Govern central, amb l'objectiu de destinar-la a usos públics. Lamentablement, amb motiu d'unes obres de restauració que s'allarguen excessivament i pels dubtes sobre l'ús

de la finca, les cases es troben tan-
cades al públic. Tot un món d'en-
cís classicista, amb l'escala monu-
mental i els jardins inferiors, que
es combina amb el romanticisme
dels jardins de sa Muntanyeta, el
gran safareig i els miradors, resta
immobilitzat i en part tudent sota la
pols al·lèrgica de la burocràcia.

Un comentari especial mereix la
finca de Gabellí Petit (Campanet),
de només 45 hectàrees de superfí-
cie, però que conté les fonts Ufa-
nes, el fenomen hidrogeològic més
singular de Mallorca. Es tracta
d'una font que brolla sobtadament
i molt potent. Els cabals d'aflora-
ment passen, en uns minuts, del
no res a 3.000 litres per segon en
sortides normals i fins a 10.000 en
sortides excepcionals. El Govern de
les Illes Balears declarà les Ufanes
monument natural l'any 2001 i
comprà la finca el 2005.

L'Ajuntament de Calvià va adqui-
rir el 2006 la possessió Galatzó, que

inclou bona part del puig del ma-
teix nom. És actualment la finca
indivisa de més extensió de
Mallorca, amb una superfície de
1.401 hectàrees (1.972,9 quartera-
des), cosa que significa un 9,66%
de la superfície del terme muni-
cipal de Calvià. S'hi troben les cases
de possessió, de gran interès arqui-
tectònic.

La darrera adquisició pública ha
estat la possessió denominada Pla-
nícia, que té un total de 445 hectà-
rees (aproximadament una quarta
part del municipi de Banyalbufar).
El Ministeri de Medi Ambient, des
de l'any 2009, és el titular de 427
hectàrees de Planícia (un 96 per
cent), mentre que la Conselleria de
Medi Ambient ho és de les 18 res-
tants, que inclouen les cases de la
possessió, de 1.400 metres quadrats
—amb una gran tafona—, i la gestió
de la finca. La compra de Planícia
ha suposat la incorporació al patri-
moni públic d'una de les finques

més valuoses, des del punt de vis-
ta ambiental, de la serra de Tra-
muntana. Destaca pels magnífics
boscs d'alzinar i pels elements et-
nològics que conté, relacionats amb
l'aprofitament del bosc i l'antiga ac-
tividat dels carboners.

Sens dubte, la compra de fin-
ques rústiques per part de l'Admi-
nistració pública és una aposta que
ajuda a la felicitat dels habitants
de Mallorca i dels visitants.

Donam per fet que es protegi-
ran els valors ambientals, que hi
haurà una bona gestió, que s'obri-
ran i senyalitzaran camins, que es
restaurarà el patrimoni històric, ar-
quitectònic i etnològic, que s'hi
faran activitats didàctiques. Però
això ha de ser una realitat, no tan
sols bones intencions. L'Infern —
gran finca pública— és plena de bo-
nes intencions.

Gaspar Valero i Martí
és historiador.

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

~~~~~

LLIBRES INFANTILS
I JOGUINES

~~~~~

LLIBRES DE TEXT

~~~~~

DISCS I CASSETTES

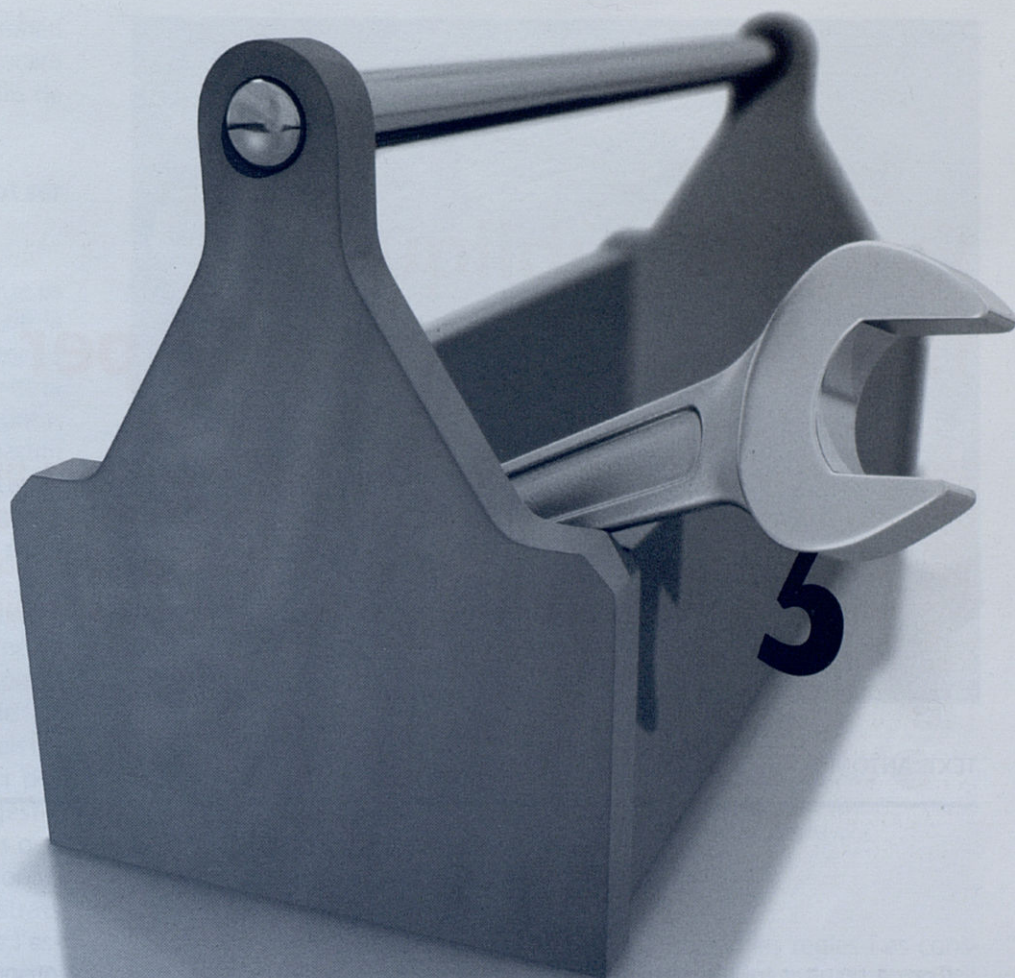
~~~~~

SERVEI DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5 - Tel. i Fax 971 71 38 21
07002 Palma (Mallorca) - quart_creixent@quartcreixent.cat

C/. Del Baix Riera 1 - a - Palma
Tel. / Fax: 971 47 57 54

Fes del CATALÀ la teva eina de feina

SUBVENCIONS A EMPRESSES 2009 per a l'etiquetatge de productes, material imprès (bosses, targetes de visita, factures, albarans, material publicitari...), cartes de restaurant, pàgines web i portals d'Internet.

Ja pots demanar les subvencions que posa al teu abast el Consell de Mallorca.
Tens fins al 8 de setembre de 2009.

Informa-te'n al 971 219 581 o al web conselldemallorca.net.

Finques públiques: fins quan comprarem per impuls?

Analitzant la trajectòria d'adquisició de finques públiques a les Illes Balears, queda ben palès que les diferents administracions són propietàries d'un mosaic ben divers de territori adquirit segons criteris sovint oportunistes i que les adquisicions no responen a cap planificació concreta.

TEXT: ANTONI FONT GELABERT

Com a resultat, ni els ciutadans de les Illes ni la nostra classe política sabem si hem comprat el que cal, si hem de seguir comprant territori cada vegada que hi hagi una oportunitat o si ja n'hi ha prou de comprar finques públiques. El fet que les nostres ràtios de superfície de territori públic/habitant o territori públic/territori privat siguin millorables ens pot portar a comprar continuament.

Això passa perquè mai no s'ha engegat un procés seriós d'anàlisi de les necessitats socials de terrenys públics que inclogui una definició – encara que sigui temptativa – de quines seran les tipologies, els percentatges territorials, la implantació per illes o l'ús socioambiental de les finques una vegada adquirides.

És a dir, no tenim unes directrius clares de què volem tenir. Si a això afegim que les propietats pertanyen a diferents administracions, resulta difícil respondre a la pregunta: què

tenim?, i per tant a la qüestió: què cal adquirir en el futur? És impossible, consegüentment, saber quina és la urgència relativa de cada una de les adquisicions desitjables. No hi ha coordinació entre administracions i cada una compra amb la mateixa manca de directrius.

El model que hi ha en què la *mamà administració* deixa caure, fort i clar, el missatge «deixau-nos fer sols, que podem amb tot» fa que els ciutadans puguem anar a *mirar* a les finques públiques, mentre que *pagesos funcionaris* o empreses públiques contractades hi fan feines de manera intermitent, amb gent que no té cap connexió ni arrel a la terra on treballa. L'esforç s'encamina a complir allò que es predica a tort i a dret: cal fer a les finques públiques una gestió modèlica, encara que costa trobar-ne alguna que brilli amb llum pròpia.

Com a conseqüència d'aquesta manera de fer, tenim un mosaic de

propietats públiques que no tenen una coherència, format per espais que encara no tenen assignada una funció social clara. Un cas sagnant és la decisió de comprar Raixa, presa amb criteris exclusivament oportunistes. Dos dels *criteris* de pes foren: 1) que una persona estrangera volia comprar la finca i 2) que els diners venien de Madrid. Com si els diners de Madrid no sortissin dels nostres impostos i no calgués fer-ne un bon ús. Multitud de finques de les Balears han passat a mans estrangeres, i com a cas singular, la persona que la volia comprar ofería un nivell acceptable d'ús públic de l'espai i que, en morir ella, es produís la reversió a la societat mallorquina. Poques vegades s'ha fet un negoci tan foradat amb els nostres diners. Set anys després de la multimilionària compra i la gran despesa de la restauració de les cases amb criteris més que discutibles, les administracions que han

heretat el *paquet* encara no saben quina serà la seva funció, i encara no s'han començat els treballs de restauració dels jardins.

Ajudar els propietaris pot ser un bon negoci

El dualisme públic-privat que es va instaurar com a resultat de la pugna política entorn dels espais naturals, especialment entorn de la protecció de la serra de Tramuntana, respon a estratègies de partit i no a la realitat social dels propietaris de fora vila, que no són de cap manera monolítics en els seus plantejaments.

El resultat d'aquesta visió reduccionista i maniquea és que no hi ha cultura de convenis amb particulars i que les adquisicions de finques públiques han acaparat els recursos que haurien servit per potenciar adequadament la gestió d'un territori molt més extens que el que s'ha comprat i gestionat, perquè nombrosos administrats aportarien una gran part de l'esforç necessari. Comparativament, s'ha perjudicat, doncs, els petits propietaris, però també a tota la societat.

A continuació, em permet enumerar algunes actuacions bàsiques que sens dubte serien passes en la bona direcció per racionalitzar l'ús dels recursos públics i millorar la

conservació del nostre patrimoni territorial:

Ens hem de concedir un temps per repensar la política d'adquisicions, definir i analitzar a fons l'inventari de terreny públic i la qualitat de la seva gestió i dotar-lo d'un conjunt de funcions socials que arribin territorialment a tots els ciutadans d'aquestes illes. Potser tindria sentit declarar una moratòria d'adquisicions fins que tinguem definit el model que cal seguir.

Per això, caldrà decidir qui ha d'engregar i liderar el procés i com

Porxo de Can Parrinyola, al barranc de Biniaraix. Aquest estiu va ser destruït per la caiguda d'una roca.

es defineixen les regles i es construeixen els vincles de corresponsabilitat entre els estaments públics propietaris de territori.

Fins ara, les compres són *per sempre*, quan hi ha casos en què es podrien fer compres temporals per desactivar els conflictes creats per decisions administratives en general vinculades a declaracions de pro-

Cream espais per conviure

Roldan
Cream espais per conviure

971 763 666 · www.rolan.es

Marjades llaurades gràcies a les subvencions del Govern balear, després de 60 anys d'abandonament, al barranc de Biniaraix.

Detall d'un cobro per a eines integrat en una marjada a Can Catí, al barranc de Biniaraix

tecció ambiental. Els terrenys adquirits es podrien revendre a persones o col·lectius que acceptassin les noves condicions que hi ha a la zona. Aquí també, com a tants àmbits de l'Administració, cal una nova cultura.

Cal impulsar de manera decidida el suport als propietaris de territori rural mitjançant eines àmpliament provades en el nostre entorn que no acaben d'arrancar a les nostres illes, com els convenis de custòdia del territori.

Antoni Font Gelabert és biòleg, consultor ambiental i president de l'Associació Amics del Barranc de Biniaraix (tonifontg@gmail.com).

La revista per als més joves
feta a les Illes

VISITA'NS
AL WEB

www.esquix.cat

subscriu-t'hi!

Custòdia del territori, una nova manera d'entendre la protecció dels espais

TEXT: NÚRIA LLABRÉS
FOTOS: GOB MENORCA

Vaques menorquines.

La paraula *custòdia* prové del llatí *custodia/custodiae*, que significa 'guardar, conservar, respectar o tenir cura'. Quan es parla de custòdia del territori es fa referència a una filosofia de feina multidisciplinària que pretén recuperar la iniciativa privada i voluntària en la conservació dels valors ambientals.

Sempre s'ha considerat la conservació del territori com a tasca de l'Administració, mitjançant la delimitació de figures de protecció, com ara els parcs naturals, els espais naturals protegits, les reserves marines, les zones ANEI, etc. Però pretendre deixar tota la responsa-

bilitat de la protecció del territori en mans de les institucions públiques és probablement un error.

Partint de la base que a les nostres illes són pocs els llocs verges que queden, al paisatge que s'ha configurat al llarg dels anys hi ha hagut la intervenció de la mà hu-

mana, i de l'activitat agrària en concret. Bona part del territori de les Balears és gestionat per aquest sector. Aquest paisatge molt relacionat amb l'activitat que s'hi desenvolupa a sobre està patint una transformació, ja sigui per l'abandó o per una intensificació de l'ex-

El que pretén la custòdia del territori és implicar propietaris, gestors i usuaris en la conservació dels valors naturals, culturals i paisatgístics.

Jornada de voluntariat agrari.

plotació. El que pretén la custòdia del territori és implicar propietaris, gestors i usuaris en la conservació dels valors naturals, culturals i paisatgístics.

Els orígens de la custòdia del territori els trobem a final del segle XIX als EUA amb la creació de The Trustees of Public Reservations, i seguidament a Europa amb la formació del National Trust. Cap als anys setanta, la custòdia es consolida a Europa, amb entitats com el Conservatoire du Littoral a França o el programa Oasi de WWF a Itàlia. A Espanya, el concepte de custòdia del territori es va concebre com

a tal al Seminari Internacional de Custòdia del Territori al Castell de Montesquiú l'any 2000. Abans d'aquesta data, diferents entitats ja treballaven amb aquesta eina de protecció, però sense donar-hi aquest nom.

Ja fa uns anys que, el GOB Menorca treballa en la línia de la custòdia del territori. Més del 70% del paisatge de Menorca està gestionat pel sector agrari, per tant, aconseguir que aquesta activitat sigui compatible amb la conservació dels valors naturals més significatius de l'illa es va convertir en una línia estratègica de l'entitat.

Després de fer una adaptació per a l'illa de les línies agràries més compatibles amb la conservació ambiental a escala europea i estatal, i amb la participació de diversos representants del sector agrari, sorgiren els anomenats acords de pràctiques agràries sostenibles, acords voluntaris entre l'entitat i finques agràries en què es pacten una sèrie de mesures considerades benèfiques tant per a la viabilitat econòmica del lloc com per a la conservació dels valors naturals. Era l'adaptació de la custòdia del territori aplicada a l'àmbit agrari.

Des de l'octubre del 2007 s'ha

EL MIRALL
amb el suport de

Consell de Mallorca

ESTOP
ESTUDIS TOPOGRÀFICS

- Plànols Topogràfics
 - Mesuraments
 - Replanteigs
- Fotografies aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

iniciat el projecte «Conversar per Conservar», que rep el suport de la Fundación Biodiversidad i la col·laboració del Govern balear i el Consell Insular de Menorca. Aquest té com objectiu principal fomentar sistemes de gestió agrària que afavoreixen la compatibilitat dels beneficis econòmics de les finques amb la preservació dels valors ambientals més destacats.

Fins avui, s'han signat 16 acords de custòdia amb finques agràries de Menorca, cadascun adaptat a la gestió, la producció i les condicions físiques de cada lloc. El compromís ambiental que adquireix el propietari o pagès es veu reflectit en un acord de suport a la finca a partir de diferents mesures.

El GOB adquireix el compromís de donar a conèixer a la societat les finques que tenen acord de custòdia, fer saber la labor d'interès general que fan els que gestionen el territori d'una manera sostenible,

buscar ajudes per al manteniment d'aquesta activitat agrària i fer promoció dels productes diferenciats, que tenen el valor afegit de cuidar el medi ambient.

Per promoure els productes de custòdia, s'ha habilitat l'Agrobotiga, situada al Centre de la Natura de Menorca, a Ferreries, espai que ofereix productes i informació als consumidors preocupats per la seva seguretat alimentària i dóna a conèixer els productors que estan disposats a gestionar la finca amb criteris ambientals i de benestar animal. Aquest espai va reobrir les portes el mes de juliol del 2008 i el mes d'agost va comptar amb la presència d'Odile Rodríguez de la Fuente, que va apadrinar els productes que s'hi promocionen. La gent que està interessada a adquirir els productes de custòdia també es pot adreçar a la seu del GOB, el Molí del Rei, de Maó, o consultar el web www.agrobotigamenorca.com,

Educació ambiental.

Metges especialistes en oftalmologia

C/ d'Anselm Turmeda, 10. Palma (Mallorca)
Tel. 971 20 15 12 - 971 29 47 44 - 971 29 54 50
Fax 971 75 52 38
A/e: iom@iom.es

**«Conversar per
Conservar» té com a
objectiu principal
fomentar sistemes de
gestió agrària que
afavoreixen la
compatibilitat dels
beneficis econòmics
de les finques amb la
preservació dels
valors ambientals
més destacats.**

en què apareix el catàleg de finques amb acord de custòdia amb els productes que se'n deriven.

La presència en fires i mercats, la difusió del projecte de custòdia a les excursions del programa «A Peu per Menorca» i els tastets al Centre de la Natura de Menorca són mecanismes per donar a conèixer aquestes finques custodiades i els seus productes a la societat.

Les jornades de voluntariat agrari són una eina més per ajudar aquestes finques en custòdia. Es fa un matí de feina, amb un grup de

12-15 voluntaris molt aplicats, per dur a terme alguna tasca a la finca (eixermar, espedregar, recuperar síquies, camins, etc.). D'aquesta manera, s'ajuda el pagès propietari a fer una feina que potser, per manca de temps o de mà d'obra, no pot realitzar.

L'educació ambiental amb els més petits de la casa és un dels altres vessants del projecte «Conversar per Conservar». Es fa l'activitat «Visitam un lloc», en què el filllets coneixen Algondret Nou, com es fa el formatge de manera artesana i els diferents animals autòctons de Menorca. Aquest curs passat, es varen incloure dins l'oferta d'educació ambiental dues noves activitats: «Visitam un lloc a Turmadèn des Capità» i el taller d'educació del gust.

Durant aquest any, s'han organitzat una sèrie de trobades amb pagesos i propietaris per analitzar les oportunitats que presenta la custòdia del territori. D'aquestes reunions han sorgit idees i suggeriments que posteriorment s'han reflectit en nous projectes. Enguany s'ha iniciat el projecte «Inventari de valors naturals de finques amb acord de custòdia» amb el suport de Sa Nostra, i també s'ha millorat el projecte inicial de custòdia amb un de nou anomenat «Arcbotants en la custòdia agrària a Menorca», que ha permès l'ambientalització

de cinc abeuradors instal·lant plaques solars per garantir que les piques estiguin sempre plenes i adaptant i creant punts d'abeurada per a la fauna silvestre. Aquest projecte rep el suport de la Fundación Biodiversidad.

Des del Consell Insular de Menorca, seguint els criteris dels acords de custòdia del territori, es va estructurar una línia d'ajudes anomenada contracte agrari reserva de la biosfera, en què se subvencionen mesures que ajuden a la gestió territorial correcta. Les finques agràries amb acord de custòdia que poden optar a aquesta ajuda reben un suplement del 10% de l'ajuda total.

Recentment, ha sortit la Llei 42/2007, de patrimoni natural i biodiversitat, en què ja es preveu la figura de custòdia del territori i la possibilitat de finançament i ajudes per a aquestes finques que mitjançant la custòdia gestionen amb responsabilitat el territori.

Davant aquesta situació, es presenta una gran oportunitat per treballar junts per sumar esforços dirigits a assegurar la bona marxa de les explotacions agràries mentre es conserven els valors naturals més singulars del nostre territori.

Núria Llabrés és responsable del projecte de custòdia agrària del GOB Menorca.

EL MIRALL amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

25
anys de
biblioteques
municipals
creixem junts

Ajuntament de Palma

Arenal

Pça. Gaspar Rullán, 5 · 07600 Palma
Tel. 971 492 866
bibarenal@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Casal Solleric

Passeig del Born, 27 · 07012 Palma
Tel. 971 722 092
■ De dilluns a divendres de les 8.30 a les 14.30 h
Dimarts també de les 17 a les 20 h
Especialitzada en art

Coll d'en Rabassa

Albuera, 1 · 07007 Palma
Tel. 971 490 354
bibcoll@a-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dimarts i dijous també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Cort

Pça. de Cort, 1 · 7001 Palma
Tel. 971 225 962
bibcort@a-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Establiments

Carretera Esporles, 74 · 07010 Palma
Tel. 971 765 192
biblioestabliments@telefonica.net
■ De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dimecres de les 9 a les 14 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Gènova

Barranc, 22 · 07015 Palma
Tel. 971 405 481
bibgenova@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Indioteria

Gremi Tintorers, 2 · 07009 Palma
Tel. 971 207 505
bibsaindioteria@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Josep M. Llompart

Emperadriu Eugènia, 6 (S'Escorxador) · 07010 Palma
Tel. 971 753 942
bibjmllompart@a-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h i de les 16 a les 20 h

Molinar

Xadó, 3b · 07006 Palma
Tel. 971 247 649
bibmolinar@sf.a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Olivar

Plaça de l'Olivar, edifici Mercat de l'Olivar, 1ª planta · 07002 Palma
Tel. 971 726 580
bibolivar@a-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 8 a les 14 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Polígon de Llevant

Ciutat de Querétaro, 3 · 07007 Palma
Tel. 971 242 155
bibpoligondellevant@sf.a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Rafal Vell

Joan Estelrich Artigues, 50 · 07008 Palma
Tel. 971 474 414
bibrafaelvell@sf.a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Ramon Llull

Institut Balear, s/n · 07012 Palma
Tel. 971 299 260
bibramonilull@sf.a-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Sant Jordi

Pau Bouvy, 31 · 07199 Palma
Tel. 971 742 036
bibsantjordi@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Santa Catalina

Fàbrica, 34 · 07013 Palma
Tel. 971 286 069
bibstacatalina@sf.a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Cladera

Cala Mitjana, 41 · 07009 Palma
Tel. 971 470 839
bibsoncladera@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h
Dissabte de les 9.45 a les 13 h

Son Ferriol

St. Joan de la Creu, 43 · 07198 Palma
Tel. 971 429 856
bibsonferriol@a-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dilluns i dimecres també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Son Forteza

Sant Isidre Llaureador, 25 · 07005 Palma
Tel. 971 243 983
bibsonforteza@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Gotleu

Josep Garcias 2b · 07008 Palma
Tel. 971 273 507
bibsongotleu@sf.a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Rapinya

Catalina March, 4 A · 07013 Palma
Tel. 971 792 337
bibsonrapinya@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Sardina

Camí Passatemps, 123 · 07120 Palma
bibsonsardina@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h
Dissabte de les 9.45 a les 13 h

Son Ximelis

Cap Enderroc, 14 · 07011 Palma
Tel. 971 791 233
bibsonximelis@a-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dimarts i dijous de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Terreno

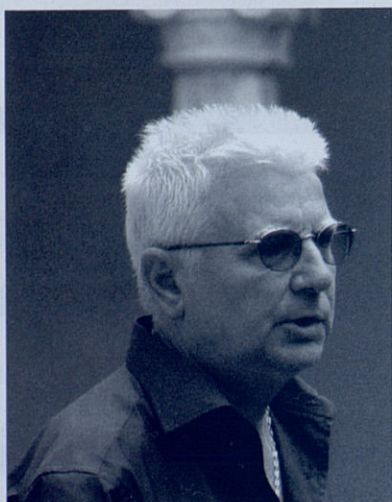
Dos de Maig, 1 · 07015 Palma
Tel. 971 737 709
bibelterreno@a-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

t'acostam la cultura
Regidoria de Cultura, Patrimoni
i Política Lingüística

[opinió]

JOAN GUASP

Noves eines per a nous temps

O renovar-se o morir, deien els antics. Així que ja ve d'enrere, tot plegat. Recordem, o millor dit, no oblidem la història si volem ser moderns.

Tinguem presents els nostres avantpassats, les nostres tradicions i la nostra identitat mil·lenària si volem enlairar-nos cap al futur.

És el que fem nosaltres ara mateix, o almenys és el que intentem fer. I no només des de l'epidermis de la nostra constitució física, sinó que gradualment també ho pensem fer des de l'apartat més ideològic i espiritual de la nostra activitat vindicativa.

EL MIRALL estrena vestit nou, però també té la intenció de renovar-se interiorment. Res de canviar per canviar, res de canviar perquè res no canviï, com es diu a la novel·la *El guepard*, de Lampedusa.

Mentre hi ha milions de persones –segons ells– que es manifesten per uns quants carrers de Ciutat on no caben més de dues o tres mil ànimes –un fet veritablement

miraculós– que demanen llibertat d'expressió per prohibir la llibertat d'expressió, des d'aquí seguirem combatent un cop i un altre perquè la nostra llengua, la nostra cultura, el nostre patrimoni i la nostra identitat catalana no perdin res d'allò que ens és essencial.

Ja és una veritat que el contingut de la revista es renova mes rere mes en una progressió constant, però resulta evident que la forma i l'estil, l'embolcall, també ha de progressar de la mateixa manera per tal d'oferir una imatge cada vegada més atractiva i seductora. Ara és el moment de fer una passa endavant en el camí d'aquesta revolució permanent.

Renoveu-vos per a la renovació de la vostra ment, va deixar escrit sant Pau. L'apòstol viatger ho deia en el sentit moral i religiós del ter-

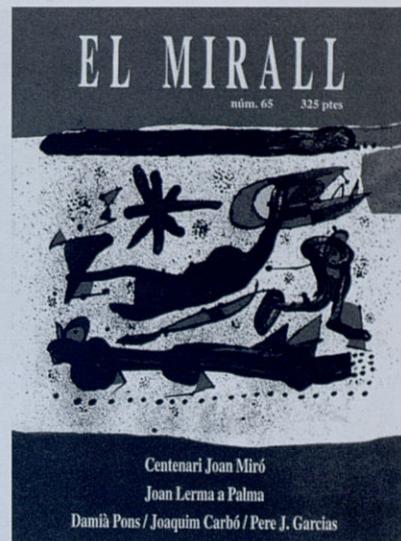
me, és cert; però no hem d'oblidar tampoc que la cultura és quelcom semblant a la religió: no canvia mai la seva essència per molt que es mostri amb un decorat diferent, però sí que l'escenografia ajuda a fer més evident aquesta essència. Aquest és el motiu del nostre reverdiment.

Perquè, més que d'una posada en escena més moderna i actualitzada, es tracta d'una evolució natural que ve induïda pel pas dels anys i per l'impuls del temps. Ara que commemoram per partida doble l'aniversari de Charles Darwin, és del tot apropiat fer-nos ressò de l'esdeveniment i apel·lar a l'evolucionisme sempre actiu de la nostra societat i de tot el que l'envolta. D'això se'n diu col·loquialment posar-se al dia. I fer-ho sempre mirant cap amunt, elevant-nos per sobre de nosaltres mateixos, és a dir, mirant al cel de la nostra petita nació.

Un dels canvis més importants

que podem fer per millorar és no permetre que un altre, o uns altres, ens diguin, per exemple, com hem d'actuar o com hem de pensar. Molt menys encara que ens obliguin a pensar com ells volen que pensem. Nosaltres, gràcies a Déu, ja en sabem, de pensar, i per això mateix podem fer-ho de manera personal. El que no sabem fer, potser, és fer rellotges, o fer escarpes i martells pneumàtics, o fer ulleres de sol graduades. Per això donem a fer aquests objectes als professionals que en saben. Ara, el nostre pensament sí que el sabem fer servir, i això és el que fem, i és el que al cap i la fi es reflecteix cada mes en aquestes pàgines. També és cert que no pensarem res de nou, perquè tot ja fa molta estona que està pensat i repensat, però sí que intentarem no perdre de vista allò que mai no hem d'oblidar: d'on som, qui som i on anem.

Aquesta és la gran tasca que mai

no acabarem de fer del tot, perquè és en aquest sentit que l'home sempre serà un ésser inacabat, la qual cosa ens indica la molta feina que ens resta per fer, que tenim per endavant.

20 nous Centres de Dia i 1 Residència per a Palma

700 places de centres de dia, per una atenció professional sense deixar de viure a casa

120 places de residència per a persones majors dependents

Ajuntament de Palma

BENESTAR EN X@RXA
PALMA

[entrevista a...]

Antoni Fernàndez Suau semblança d'un soci fundador

TEXT: MONTSERRAT ALCARAZ VICH

Va ser a la biblioteca de l'IES Damià Huguet on vaig tenir contacte per primera vegada amb l'entrevistat. No amb ell directament, però sí amb una part seva: els seus llibres. Diuen que els llibres que té una persona la defineixen pel fet que representen gustos, interessos, curolles, d'aquell qui els ha anat arreplegant. Certament, una part molt petita dels llibres de la biblioteca personal d'Antoni Fernàndez Suau, amb un *ex-libris* senzill (el seu nom davall la quadribarrada catalana), ha anat a parar en forma de donatiu a l'institut. Però aquests pocs llibres, per comparació al que ha estat la seva col·lecció personal de devers 14.000 volums, ja ens parlen d'un propietari ben informat, bon coneixedor i amant dels clàssics universals i de la cultura catalana, també polifacètic...; en definitiva, són una invitació a voler conèixer-lo. Arquitecte, cristià, catalanista, col·leccionista d'antiguitats, bibliòfil, amic dels amics..., no sabríem dir per quin ordre definir el personatge protagonista d'aquesta entrevista. Ben mirat, i després de dues hores de conversa, podem dir que la seva amabilitat, el sentit de l'humor i l'enginy impregnen totes les seves dimensions com a persona. Antoni Fernàndez ens rep al seu pis de Campos, poble amb el qual l'uneix un fort vincle per motius familiars. Una altra part del seu temps el passa a Ciutat, on encara el podeu trobar, adesiara, pegant una ullada en la llibreria de Can Moll.

És un honor per a la revista EL MIRALL fer un modest homenatge en aquest número 200 a un soci fundador de l'OCB. Avui, després del llarg camí recorregut d'ençà dels inicis, quan la llengua continua rebent atacs i menyspreus, persones de seny i cultura com Antoni Fernández Suau es-

devenen referents per als qui hem de sentir admiració i gratitud. Sense el seu impuls nosaltres no seríem aquí, i tant de bo no fos tan necessària la nostra presència si això volgués dir que el panorama cultural estigués normalitzat.

Què hi fan les quatre barres en el vostre exlibris?

Ah, bé, jo som dels que en diuen *de la ceba*. Miri, el franquisme es va portar tan malament amb Catalunya que va arribar a uns extrems increïbles. Per exemple, prohibir ballar sardanes; si a Catalunya volien fer la televisió, no ho consentien perquè primer ho havien de fer a Madrid...

Varen veure que els nombres de les matrícules de Barcelona augmentaven més que els de Madrid, i varen prohibir que es matriculassin cotxes a Barcelona fins que a la capital no els passassin davant. Els catalans que volien matricular el vehicle havien d'anar a Madrid. Bestieses d'aquestes pareixen increïbles..., i és que, a més de dolentia i xerecor, hi ha hagut molta d'ignorància en l'anticatalanisme.

Creis que el catalanisme neix de l'autodefensa davant tanta d'agressió, tant de menyspreu?

Evidentment. Una altra cosa que pareix increïble fa referència als negocis que

a partir d'un nombre determinat d'empleats volien que tinguessin la seu a Madrid i llogar un local, pagar una secretària i un telèfon. Això són coses patològiques. Catalunya té una qualitat de poble. Fixau-vos que la diada nacional de Catalunya commemora una derrota de la qual pareix que no han de voler parlar, i és perquè precisament els pocs catalans que quedaven quan entraven les tropes feien feina, com qui diu: vosaltres entrau però nosaltres continuam, és a dir, tenien un sentit de pertinença que nosaltres no tenim. Aquí a la nostra roqueta no hi ha tanta consciència, tant ens és blanc com negre i oblidam que Madrid viu de la perifèria.

Com és que el catalanisme té tanta mala reputació a Mallorca? Gent com vós, amb una bona reputació, què en deis?

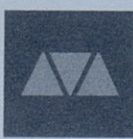
El que he sentit dir molts de pics és que els catalans ens volen dominar, però això és la gelosia del petit

davant el gran. A Menorca i Eivissa passa el mateix en relació amb Mallorca. Hi ha tot el que hem comentat: dosis d'ignorància, fortes dosis d'ignorància i interessos tenebrosos.

Què ens podeu dir dels vostres orígens familiars, biogràfics?

Vaig néixer el juny de 1925. Els pares de mare eren santanyiners i de part de mon pare pro-

Viajes

Martel

BAL. 029 M/D

**ESPECIAL ESTIU 2009
LLARGUES DISTÀNCIES**

NOVA YORK
JULIOL I SETEMBRE
1.094 EUROS

ESTATS UNITS - MARAVELLES DE L'EST
11 NITS
2.817 EUROS
JAMAICA
7 NITS
1.094 EUROS

Preu per persona, en habitació doble
Vols des de Madrid

Oms, 50 · Ap. de correus 696 · 07003 · Palma (Mallorca) · Tel. 971 72 38 42 · Fax 971 72 69 42

cedien d'uns Fernández establerts a Mallorca a principi del XIX, concretament la branca de Sant Joan. La meua germana i jo érem els dos únics fills d'aquest matrimoni. De sempre m'ha agradat l'arquitectura. Amb deu o dotze anys feia *plànols* inspirats en els palaus que veia al cinema, aquells decorats de cartró pedra varen fer que m'enamoràs de Grècia, Egipte..., i per aquest en-

lluernament em vaig fer arquitecte. Era tan ingenu que pensava que em passaria la vida fent columnes corínties. De fet, quan vaig acabar la carrera vaig tenir una depressió. Abans de fer la carrera d'arquitecte vaig estudiar amb els sallistes al carrer de la Concepció. Tenc un bon record d'aquella formació. Bons matemàtics, bons pedagogs. Record la geometria euclidiana, les classes en

francès. Quan va esclatar el moviment, se n'anaren. Com que mon pare era militar el destinaren a Eivissa l'any 1937 i estiguérem allà un parell d'anys.

Vós i la vostra família visquéreu de prop el drama de la Guerra Civil?

No vàrem tenir la mala sort de patir de forma massa dramàtica aquells esdeveniments. Casualment, la

proclamació de la República la vaig viure a Barcelona, a on havíem anat al casament d'una tia. La germana de ma mare era visitadora d'escoles per mor del seu ofici de comare i *practicanta*, i en temps del batle d'Esquerra Republicana Emili Darder la varen nomenar inspectora de colònies escolars. Jo de nin anava a la Casa dels Socors a ajudar-la. En Darder va fer molt de bé. Mira si

bona moll, 8a baixos · 07003 · palma · 971 723 819 · 649 670 163 · ecografico@telefonica.net

ecogràfic
disseny

I acabat el batxiller, cap a Barcelona a fer estudis d'arquitectura. Com era aquell pla d'estudis?, aquell món nou que s'obria davant els vostres ulls?

Només hi havia escoles d'arquitectura a Barcelona i Madrid. La carrera s'acabava generalment amb trenta anys. Fèiem els dos anys primers comuns amb els de ciències exactes, fèiem química, geologia, física. Per ingressar havíem de fer una assignatura d'equacions diferencials, dibuix que, per cert, era molt difícil. També ens havíem de defensar en dos idiomes. Mon pare va demanar destí a Barcelona, ja que si m'haguessin hagut de pagar una pensió no

li tenien ràbia que ell havia fet posar uns bancs de pedra perquè els pacients

poguessin seure a les sales d'espera i quan varen entrar els altres, com que

allò era fet posar per en Darder, volien llevar els bancs!

ALCÚDIA JAZZ

SETEMBRE 09

9a Edició

ISIS APACHE "MONTERO"

28-08-09/ 22 H / Can Torró /
Concert gratuït amb invitació

GIULIA VALLE

05-09-09 / 22 H / Auditori d'Alcúdia / 12 €

ELIANE ELIAS

12-09-09 / 22H/ Auditori d'Alcúdia/25 €

BIEL BALLESTER TRIO

19-09-09/22 H/ Auditori d'Alcúdia/12€

PEGASUS

26-09-09 / 22 H/ Auditori d'Alcúdia / 20 €

971 89 71 85

Abonament: 50 €

Patrocina:

classes en català. Si es pot dir classes a allò que feia. Ens deia que anàssim a dibuixar una església o un edifici i l'endemà passava per les taules observant el treball que teníem preparat dient: *això és bo, aquest em pareix bo, molt bo...*, sempre amb un to distant i pontificador, i quan havia passat per totes les taules, sortia per la porta pegant un crit: *per fer-ne un bon foc!* Això era tota la classe. Li deien el doctor Bona i havia estat l'arquitecte d'un parell d'edificis molt importants a Barcelona.

Acabau la universitat i tornau a Mallorca.

haurien pogut. Ma mare brodava a les totes. La meva germana va acabar el batxiller a Barcelona i es va posar a fer de secretària. Sempre he dit que mitja carrera la devia a la meva família, que era tan seva com meva pels esforços que havien hagut de fer.

En aquells anys la universitat havia estat depurada, eren un temps difícils. Figura't que a la meva pro-

moció érem vint alumnes. Record cartells dins la universitat: *Si eres Español, habla el idioma del Imperio*. Nosaltres no sabíem de quin *Imperio*. Hi havia molta presència del SEU, el sindicat falangista d'estudiants al qual era obligació apuntar-se.

El sentiment identitari us va brostar estudiant a Barcelona o en aque-

lla universitat de postguerra era tanta l'espanyolització que era impossible?

Ja hem dit que a vegades com més es persegueix una cosa més fa sorgir el sentiments. Oficialment, tot era *en castellano*, però entre nosaltres parlaven en català. Record un professor de projectes que no és que ensenyàs res, però feia les

Mon pare es va retirar i ens preparàrem per tornar. A Barcelona vivíem en una casa de militars i, encara que hi va haver uns pocs anys entre la seva jubilació i el meu fi de carrera, ens hi deixaren estar. Que mon pare fos militar pot parèixer que m'havia d'influenciar en temes polítics, però el fet cert és que mon pare també va caure de l'ase amb l'espanyolisme, perquè feien una propagan-

**ELS
NOSTRES
POBLES**

suplement
d'EL MIRALL

amb el suport de:

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Presidència
Direcció General de Comunicació

**GOVERN
de les ILLES
BALEARS**

www.illesbalears.cat

da tan estúpida: *Franco! Franco!* i *Su Excelencia* per amunt i per avall... Allò embafava. Al principi mon pare es pensava que els rojos ens haurien menjat, però després hem vist que tant de bo hagués continuat la República, encara que jo no som detractor de la figura de Joan Carles. Crec que ha estat una de les poques coses bones que va fer Franco. Si el 23-F hi hagués hagut un president de República, l'haurien liquidat i tornàriem a tenir un govern militar. Tornant a la pregunta, quan arribarem aquí devia ser el 1956 i em vaig col·legiar al Col·legi de Catalunya i de Balears, i just hi havia 16 col·legiats més antics que jo. És a dir que exercien a Mallorca o a les Balears, no t'ho sabia dir. El que sí que sé és que a Menorca hi havia un tal Villalonga i a Eivissa un desterrat del franquisme. En qualsevol cas, érem pocs.

Com era la feina d'arquitecte en aquells inicis de la vostra carrera?

Tots els plànols es feien amb tinta. El meu despatx

feia paret mitgera amb l'edifici Minaco de les Avingudes, però al carrer que va cap a la Mercè, al carrer de Bartomeu Ferrà, número 2. Al primer pis hi tenia el despatx i a dalt, l'habitatge. La feina d'arquitecte en aquesta terra sempre s'ha vist marcada per la manca d'un pla territorial general com pertoca. Un pla que definís el que es vol fer i es pot fer, unes regles del joc en consonància amb un projecte de país, de territori. Com que no hi havia unes directrius rigoroses, tot ha anat d'aquella manera tan anàrquica i, per descomptat, amb un respecte pel paisatge que ha estat nul. Molta de gent s'ha posat i es va posar de mestre d'obres, i no en tenia ni idea. Eren doblers fàcils. Jo no puc fer ostentació de grans aportacions, m'he vist absorbit per aquestes dinàmiques. Havia de viure de la meua feina i de tot d'una vaig haver de fer encàrrecs perquè la carrera havia costat molt. Tenia tres delineants fixos que varen estar al despatx devers trenta anys. Quan em vaig retirar, vaig haver de liquidar els comptes i do-

nar-los els doblers que corresponien per anys de feina. Eren molt bons profes-

sionals. Per pagar, vaig vendre entre altres coses una col·lecció de monedes an-

embat
LLIBRES

PEDAGOGIA
PSICOLOGIA
NARRATIVA
LOGOPÈDIA
CINEMA
TEATRE

HISTÒRIA
FILOSOFIA
TREBALL SOCIAL
SOCIOLOGIA
HISTÒRIA
DE LA CIÈNCIA

Ptge. Papa Joan XXIII | Centre Comercial Geranis | 07002 Palma. Mallorca. Espanya | T +34 971 713 350 F +34 971 213 641
info@embatllibres.com | www.embatllibres.com

tigues que tenia peces molt interessants.

Com a arquitecte, heu tengut la voluntat de fer una obra personal, de deixar constància del vostre gust per l'art?

Això és difícil en el dia a dia d'un arquitecte que s'ha hagut de guanyar les sopes. Mirau, a mi m'entusiasma el món clàssic, voldria llevar-me preocupacions del davant per poder estudiar llatí. Ja durant la carrera estava obsessionat amb la història de l'art, mentre que hi havia companys meus que no tenien el més mínim interès a distingir estils. El que passa és que jo no he estat capaç de traslladar aquest interès pel món clàssic a la nostra època i a la meva feina. Per si resulta curiós, vaig fer el cinema Rívoli, alguns hotels... M'ha agradat cercar l'etimologia de les paraules i, en paral·lel, arquitectònicament, l'origen de la bellesa crec que és en aquells temps fundacionals de la nostra civilització. De la perfecció de Grècia i

Roma, després del Renaixement..., tot ve d'allà. Fins i tot el secessionisme en beu, d'aquestes fonts. Per cert, vaig ser el cònsol d'Àustria a Mallorca durant un parell d'anys.

Sou una capsa de sorpreses. Em resultarà difícil traslladar al paper tot aquest cabal de vivències!

Amb això del consolat, vaig ser tan ase que no vaig aprofitar per aprendre alemany. La feina administrativa la feia el vicecònsol, i jo pagava les despeses. Un cònsol honorari no pot cobrar un cèntim per res. I direu per què em vaig fer cònsol si era per tenir despeses. Vaig entrar en contacte amb un antic empleat del consolat mitjançant unes classes d'anglès. El cònsol havia mort i no s'havia tornat a obrir oficina consular, i aquest home es dedicava a ensenyar idiomes. Com que havia de menester un empleat al meu despatx, li vaig oferir feina i un dia li varen telefonar per dir-li que volien tornar posar en marxa el

consolat. Li oferien ser el canceller, ajudant del cònsol, però ell no va voler ser-ho argumentant que treballava en un despatx amb un arquitecte, i li varen demanar que m'oferís a mi el càrrec de cònsol. Jo no en tenia ni idea, de tot allò; em pensava que tot era protocol i relacions públiques, però a mesura que me'n vaig informar em recomanaren agafar-ho perquè es començaven a sentir cruixits contra el franquisme i s'ensumava una certa inestabilitat política. Vaig començar a exercir aquest càrrec l'any 1965 i ho vaig ser fins al 1978.

Heu estat un gran lector i amant dels llibres. Quins són els llibres que no abandonaríeu mai, per no dir allò de quin llibre us en duríeu a una illa deserta?

Jo me'n duria el Nou Testament, que, per cert, la jerarquia eclesiàstica hauria de llegir qualche vegada. Em fa l'efecte que l'han llegit, però no se'n recorden. Fins i tot són capaços de beatificar pels doblers.

Quina concepció teniu de la religió?

Pens que l'autèntica religió és estimar-se. Sant Joan té unes paraules fantàstiques que diuen: Déu és amor i qui estima s'acosta a Déu. Nosaltres hem de voler estimar Déu i estimar el proïsme. Per això no entenc determinades porcades que m'han fet.

Si l'Església no tomba i no se'n va cap a la humilitat, faran els ous en terra. Aquests temples que tenim acabaran com a sales de festa quan ens haurem mort els vells que anam a missa.

Què ens podeu contar dels inicis de l'Obra Cultural Balear?

El senyor Moll va reunir un parell d'eixelebrats, n'hi havia pocs, perquè la gent no gosava pronunciar-se. Deveu recordar allò de Bernat Vidal Tomàs, que deia que ens podíem col·locar tots dins un tramvia de pocs que érem... Vaig ser el tresorer d'aquella primera junta directiva. En Moll estava fitxat com a catalanís-

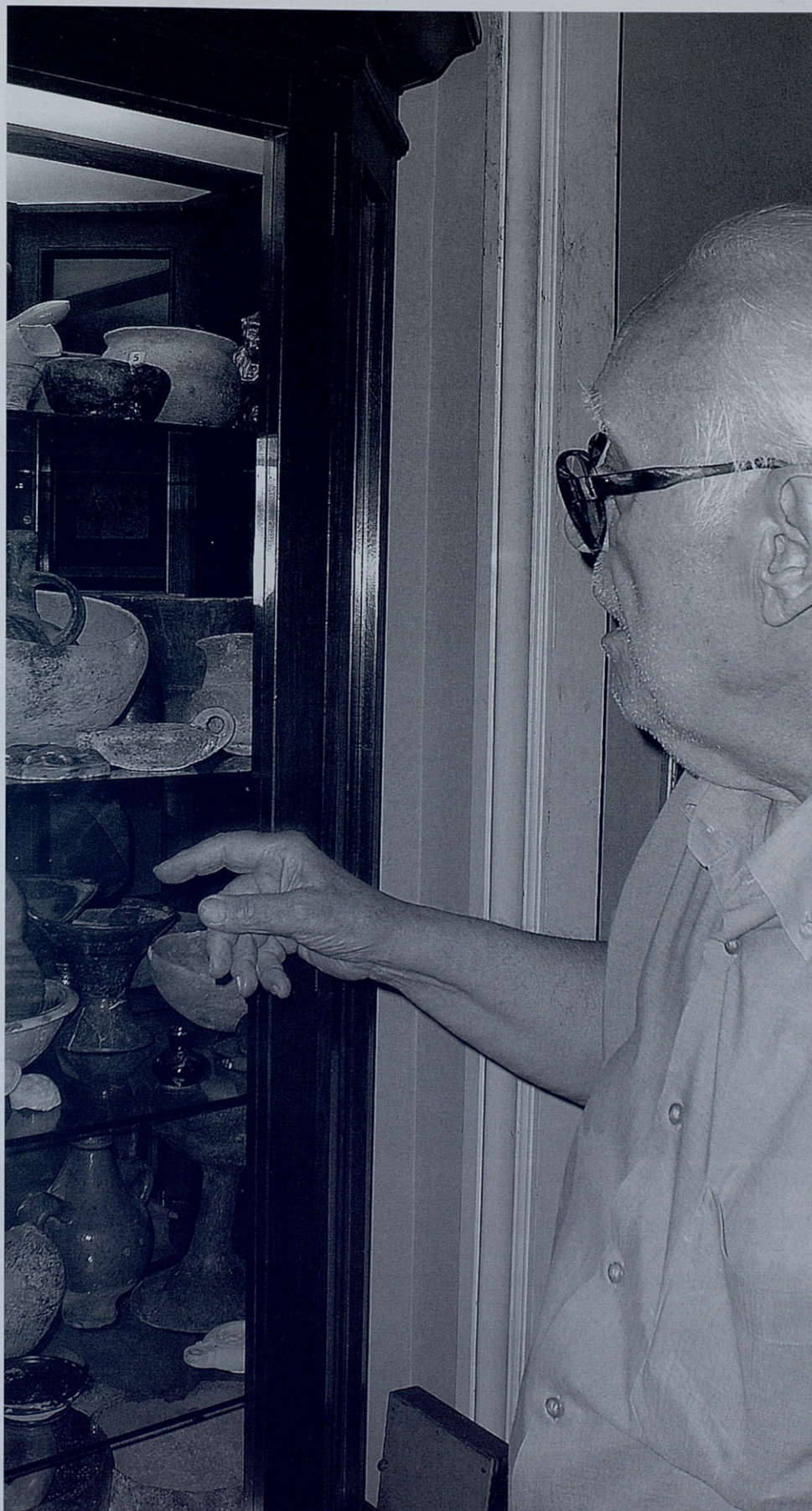
Jaume Lladó Jaume,
president de l'associació El Mirall

es complau a convidar-vos a la presentació del número 200 de la revista "El Mirall".

L'acte tindrà lloc el proper 16 de juliol, a les 20 hores, a Can Alcover - Espai de Cultura, al carrer de Sant Alonso, 24. (Palma) i comptarà amb l'actuació del grup Entreveus.

En acabar l'acte es servirà un petit refrigeri.

EL MIRALL

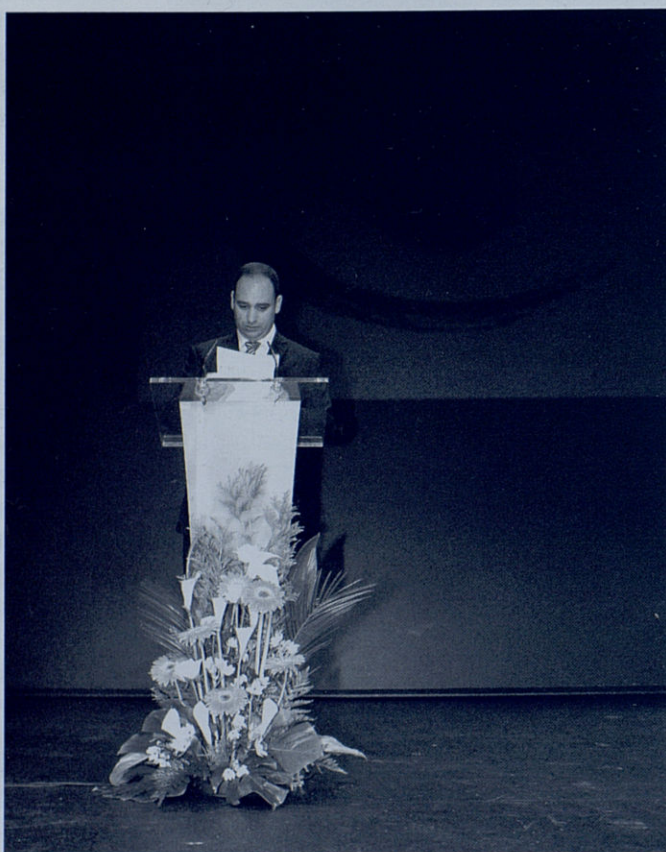
ta, i posaren de president Miquel Forteza, i Miquel Fullana, un dibuixant extraordinari, en va ser el secretari. Per cert, vaig fer un donatiu de gairebé cinc-cents llibres d'arquitectura i art al Col·legi d'Arquitectes i va venir un nét seu a cercar-los i li vaig mostrar l'exemplar dedicat del seu padrí del magnífic *Diccionari de l'art i dels oficis de la construcció* amb aquella lletra tan impecable... Una altra part important dels meus llibres anaren a la Biblioteca de Cultura Artesana del Consell de Mallorca, els llibres relacionats amb ceràmica i història.

Efectivament, trobam el nom d'Antoni en les memòries de Borja Moll quan es refereix a les primeres reunions per fundar l'OCB, al començament dels anys seixanta: Pau Alcover, Miquel Arbona, Josep Forteza Rei, Miquel Forteza, Guillem Colom, Miquel Marquès, J. Pons i Marquès es reunien a Can Moll per impulsar una entitat que, a l'estil de l'Òmnium Cultural, pogués encetar un camí de recuperació de la malmenada llengua i cultura pròpies. Ja registrada l'entitat, el 21 de desembre de 1962, el nostre entrevistat assumeix la funció de tresorer en la primera junta directiva.

Senyor Antoni, moltes gràcies per la vostra atenció i ja era hora de fer-li un poc de cas.

He estat fadrí tota la vida, però estotgin els doblers per si em cas, llavors ja em faran un bon regal.

Acte d'homenatge a Guillem Cifre de Colonya

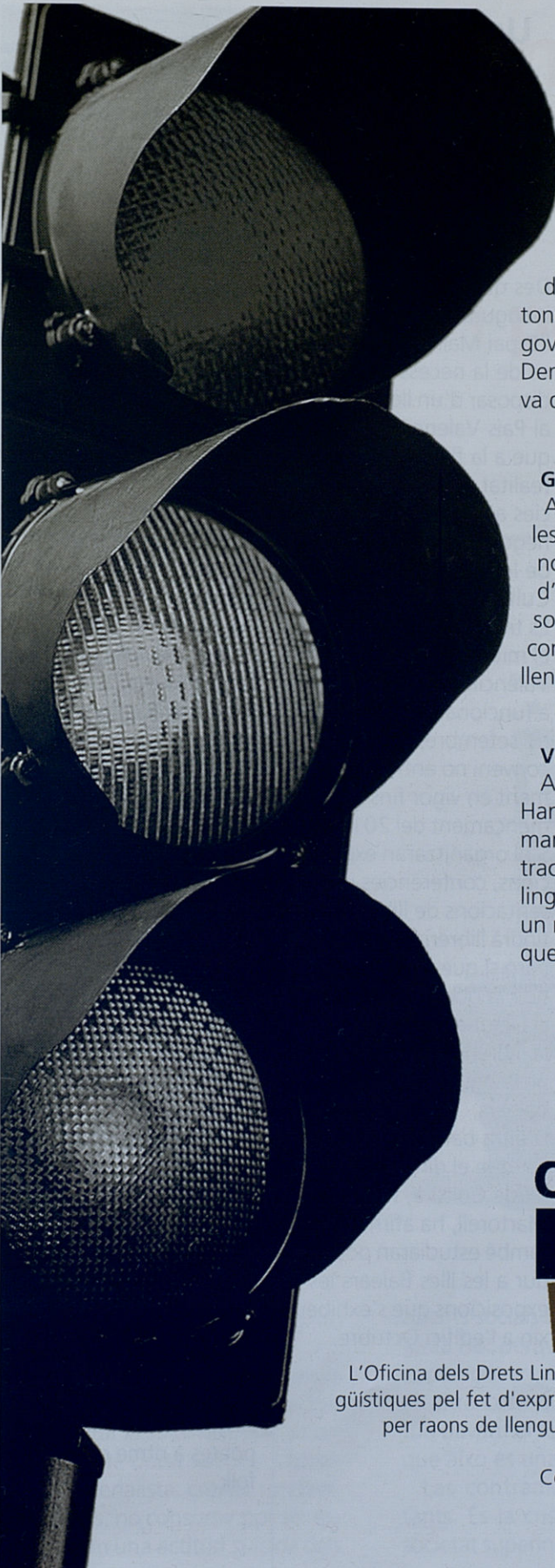
A. Cifre Rodríguez, president de Colonya, i per la presidenta del Consell Insular de Mallorca, Francina Armengol, comptà a més amb la presència i les paraules de la rectora de la Universitat de les Illes Balears, Montserrat Casas, i de la consellera d'Educació i Cultura, Bàrbara Galmés, així com amb l'assistència de nombroses personalitats de l'àmbit polític i cultural de Mallorca.

En totes les intervencions es coincidí a destacar la significació cultural i social de Guillem Cifre, un home que dedicà la seva vida a afavorir el progrés cultural i social del seu poble en un context social del tot desfavorable i fent una tasca totalment altruista i en molts d'aspectes completament avançada –tant en l'aspecte social com en l'educatiu– al seu temps.

Es tancà l'acte amb l'estrena del documental biogràfic sobre Guillem Cifre titulat *Un sant que no anava a missa, Guillem Cifre de Colonya, abans Coll*, fet per Equip IV Documentals i patrocinat per la Fundació Guillem Cifre de Colonya, que tingué una molt bona acollida per part del nombrós públic que va omplir el Teatre Principal.

El passat 27 d'abril es va fer al Teatre Principal de Palma l'acte d'homenatge a Guillem Cifre de Colonya, que clausurava oficialment l'any que s'ha dedicat al fundador de la Institució Lliure d'Ensenyança de Pollença i de la Caixa d'Estalvis de Pollença "Colonya".

L'acte, que fou presidit per Josep

[el semàfor]

VERMELL

A l'Ajuntament de Calvià i al PP, per donar suport (una altra vegada) a una manifestació contra els drets lingüístics dels ciutadans. Sembla que la cúpula actual del partit ha perdut el nord i el respecte per l'Estatut d'autonomia i la Llei de la llengua, aprovada precisament per un govern del PP. Anar de la mà de grupuscles marginals com Democràcia Nacional o Círculo Balear ja ho diu tot de la deriva del PP en contra de la llengua pròpia dels mallorquins.

GROC

A l'Ajuntament de Palma, per haver incorporat el .CAT a les seves pàgines web. És una passa positiva en el procés de normalització d'aquest domini d'Internet, víctima fa temps d'una campanya de desprestigi per part d'alguns sectors socials extremistes. Aquests avanços contrasten amb el poc compromís de la institució en general amb l'ús de la nostra llengua.

VERD

A la revista *El Temps*, pels seus vint-i-cinc anys d'història. Han estat dues dècades i mitja durant les quals s'ha posat en marxa un setmanari d'informació general en català i que ha tractat sobre la realitat social, cultural i política de tot l'àmbit lingüístic dels Països Catalans. Una feina que ha consolidat un model de periodisme de qualitat en la nostra llengua. I que sigui per molts d'anys més!

OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS

L'Oficina dels Drets Lingüístics és un mecanisme de defensa contra les agressions lingüístiques pel fet d'expressar-se en català. Si heu patit alguna agressió o discriminació per raons de llengua, podeu fer-ho arribar a l'Oficina pels mitjans següents:

Correu electrònic: drets@ocb.cat

Correu postal: Oficina dels Drets Lingüístics

C. del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos

07003 Palma

Telèfon: 971 723 299

[miscel·lània]

JAUME LLADÓ

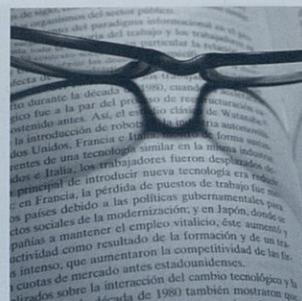
Aniversari de l'Editorial Moll

Enguany se celebra el setanta-cinquè aniversari de l'Editorial Moll, que va encetar la seva tasca l'any 1934, quan Francesc de Borja Moll va editar el primer volum de la col·lecció «Les Illes d'Or». Entre els seus èxits més clamorosos cal destacar el *Diccionari català-valencià-balear* i les *Rondaies mallorquines de'n Jordi des Recó*, autèntics best-sellers de la nostra llengua i que han contribuït a preservar el català, a normalitzar-lo i a recuperar la cultura popular, en una època, a més a més, en què publicar en català no era un camí de roses. A més a més, emperò, al

llarg d'aquests tres quarts de segle ha publicat obres d'autors de tota l'àrea lingüística, fins al punt que avui en dia seria impossible fer una antologia de la literatura catalana del segle xx sense incorporar-hi un bon grapat de les obres que ha publicat aquesta empresa mallorquina fundada per un menorquí. Aquesta tasca l'ha feta mereixedora de nombrosos guardons, entre els qual cal destacar la Creu de Sant, la Medalla d'Or de les Illes Balears i la del Consell de Mallorca i el premi Francesc de Borja Moll de l'Obra Cultural Balear.

Un espai per promocionar la cultura balear al País Valencià

Des que fa anys es va inaugurar a Barcelona l'Espai Mallorca, es parlava de la necessitat de disposar d'un lloc similar al País Valencià. Sembla que a la fi es podrà fer realitat aquest desig gràcies al conveni que es negocia entre el Govern de les Illes Balears i Acció Cultural del País Valencià. Es tracta d'un espai dins el mític edifici Octubre de València que començarà a funcionar el proper mes de setembre, si bé el conveni no entrarà oficialment en vigor fins al començament del 2010. S'hi organitzaran exposicions, conferències i presentacions de llibres. No tindrà llibreria pròpia, però sí que s'aconseguirà que la que hi ha a l'edifici Octubre, getionada per la llibreria Tres i Quatre, promogui els escriptors balears. D'altra banda, cal destacar que el director general de Cultura, Pere Joan Martorell, ha afirmat que també estudiaran poder dur a les Illes Balears les exposicions que s'exhibeixin a l'edifici Octubre.

Onzè Festival de Poesia de la Mediterrània

Un any més, a les Illes Balears hem tingut el plaer de gaudir del Festival de Poesia de la Mediterrània, que enguany ja ha arribat a l'onzena edició. L'acte central fou la Nit de Poesia, dia 4 de juny, amb l'actuació estelar al Teatre Principal de catorze poetes de llengües diferents procedents de les terres que envolten la Mediterrània. Els poetes participants foren: Antonie Casar, en maltès; Yolanda Castaño, en gallec; Giuseppe Conte, en italià; Gonzalo Escarpa, en castellà; Feliu Formosa, en català; Andràs Gerevich, en hongarès; Abel Montagut, en esperanto; Brane Mozetic, en eslovè; Bernat Nadal, en català; Teresa Pascual, en català; Lawrence Schimel, en anglès; Pia Tafdrup, en danès, i Antònia Vicens, en català. A banda, emperò, es feren altres activitats, com, per exemple, un concert del grup eivissenc Projecte Mut, que musica poetes a ritme de pop i folk.

[racó econòmic]

Crisi o... molts de gats i poc formatge

BIEL MATAS

Nedam dins una crisi. Una situació que començà amb un gran desequilibri financer i que ens ha menat cap a una crisi monetària i econòmica. Però què pot succeir quan la crisi esdevingui marcadament social?

És bo recordar que l'any 1929 esclatà la gran crisi, i el 1931 Hitler guanyà unes eleccions. Vull dir, només, que el camp s'està abonant perquè els extrems creixin.

Les veus liberals pures ens diran que el mercat faci el seu camí, especialment quan tot va bé, i que l'Estat faci un paper quasi marginal, empetitit; és clar que si vénen mal dades reclamen que actuï i arregli tot allò que *els agents privats* han fet malbé.

On hi ha la veritat? Quina direcció he de creure per encaminar la meua actitud econòmica? Quina conducta seria la més adient?

És vera que, «fent el joc» al capitalisme esburbat i sense entranyes que vivim, només el consum ajuda que l'entramat de l'economia pugui adoptar la solució única, a curt termini, que dóna sentit al capitalisme materialista: créixer i créixer. Per alguns, no consumir pot ser esgrimit com una actitud *suïcida* dels

agents socials i econòmics. Tal vegada no: perquè el sacrifici ha de començar en algun moment i no és altra cosa que un canvi d'actitud davant el fet econòmic. És clar que això és una revolució.

Las contradiccions són importants. És la crisi sociològica de la societat superindustrial i megamer-

Si desbaratam tot aquest circuit

Aquest sistema s'acaba, expulsa del mercat de feina una llista de

Des de sempre he considerat que *el fet econòmic*, l'Economia en si, és una ciència o disciplina complexa que comporta dificultats d'exposició i previsió de manera absoluta. I això és, eminentment, perquè obeeix al comportament de les persones, i aquestes no són resultats d'equacions i teoremes. Quantificar o qualificar sentiments o preferències i prendre decisions d'abast econòmic és arriscat.

El vidre et conta la seva història

18 de juny – 26 d'agost 2009

Exposicions

La fragilitat en
el temps.

El vidre a
l'antiguitat.

Foc, arena, aire.

El vidre etern

Els vidres antics de la col·lecció
"SA NOSTRA", Caixa de Balears

Centre de Cultura "SA NOSTRA"

Carrer de la Concepció, 12. Palma

De dilluns a dissabte d'11 a 21 h.

Visites guiades: Dijous a les 19 h, prèvia reserva al 902 160 061

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
i Mitjans de Comunicació

Barcelona
Museu d'Arqueologia
de Catalunya

 Obra Social

SA NOSTRA Caixa de Balears

Xesca Ensenyat viu

Recordatori d'amic, fan i lector

BIEL MESQUIDA

EPITAFI ÉS EPIFANIA. Això volen ser paraules-pa i paraules-roses per fer memòria de Xesca Ensenyat (des d'ara l'anomenaré X. E., de segur que li agrada!). Un amic meu em diu per consolar-me de la mort de na Xesca: «Etic en contra de deixar reposar els morts. Quan reposen són definitivament morts.» I ha subratllat amb una entonació especial la paraula *reposen*. No em queda més remei que donar-li la raó, les raons. I els obituaris són també això, una forma de lluitar contra la mort, una forma de fer desmorir algú, una forma de vida.

L'art i la literatura, la mort no els podrà matar tan fàcilment com ho fa amb el cos. No coneixem els noms dels artistes que varen fer les estàtues etrusques, però les estàtues són vives. No coneixem els

noms dels escriptors que deixaren inscrites damunt tauletes d'argila les epopeies sumèries, però les epopeies són vives.

La literatura és en la seva mateixa essència una lluita contra la mort, una paraula viva i vivificadora contra la desaparició i l'oblit. En aquesta biblioteca que m'envolta mentre escric aquestes paraules per continuar recordant na X. E., per publicitar tota la seva obra, hi ha milers de veus de persones mortes que són amics vius que em parlen des de tots els temps. Agaf Baudelaire i se'm posa a dir («Si els que estimam no poden venir pus a nosaltres, qui ens prohibeix anar cap a ells?»); agaf Auden i se'm posa a recitar («Perquè ara res no podrà ser com abans»); agaf Roland Barthes i em recorda una

frase llatina de dol (*Memento illam vixisse*, 'Recorda que aquella ha viscut.');

agaf Maria Mercè Marçal i se'm posa a cantar una estrofa de *Desglaç* («Que l'amor torni la cresta arrabassada / i el bec voraç al gall d'aquest nou dia. / I que la sang cerqui solcs on colgar-se: / llavor de cant, lluita en saó, vedruna»). X. E. també és aquí, viva quan la llegim, espurnejant en la música treballada i epifànica de les seves paraules teixides amb mans de donassa, d'aquelles que la saben llarga, d'aquelles que han contactat totes les històries i no s'aturen de cantar. Cal fer l'Obra Completa de X. E.: empresa difícil perquè té molt de material en revistes, en pregons, en articles, etc., i, especialment, en aquest reservori anomenat *L'hidroavió apagafocs*

t e n d è n c i e s
[llibres]

<<http://blocs.mesvilaweb.cat/Xesca>>, que caldria que quedàs per a lectura del món a la Biblioteca de Vilaweb, l'escriptura cremant d'aquests darrers anys de X. E.: amb aquests posts ens ha alimentat amb la paraula viva en una polifonia de formes que fan pensera, menjera i enjoiera; empresa difícil l'obra completa, perquè a la cultura catalana li manquen mecanismes que facin aquesta feina de recopilar un corpus literari: o ho fan els amics, o les editorials i les institucions es torben molt. Exemples a voler. Caldria, també, ho han demanat ja alguns amics, crear un premi digital amb el seu nom, i llegir, comentar i estudiar la seva obra.

Crec que aquest recordatori d'amic, fan i lector ha d'anar acompanyat de la veu de X. E., una veu melodiosa, profètica, riallera, dolorosa, apassionada, ferma, voluptuosa, sàvia, sedassadora, suau, terrible, encesa, clara i catalana. Pssst! Escoltau-la, rellegiu-la.

De Babalusa, la Medusa 70 (fragment). **Després de tot això ja vaig ser una altra.** No sé si ja li vaig contar de quan na Maurícia compareixia dels apartaments o dels xalets amb bossetes de trastets, de quan va entapissar tot l'edifici d'oficines amb detritus de mudances. Jo estava tan histèrica de veure totes aquelles endèries que la darrera cosa que se'm podia acudir era observar-la a ella. Però ara dins el meu pensament la retrob i la veig transmutada, pàl·lida i alisa. Estava malalta, com aquells altres, de Diògenes. Era una malaltia terrible que tenia els seus orígens en la cobdícia. No s'espanti, no és una malaltia de rics, jo no la tenc. I no és una malaltia de pobres: na Rafaleta tampoc no la tenia. Només la pateixen els que envegen els rics i volen fer igual que ells per esser igual. Però els qui fan allò que es pensen que cal fer per esdevenir rics s'equivoquen de mig, com s'equivocava na Maurícia quan li va pegar per com-

parèixer amb bossetes i packs que els estrangers deixaven sense adonar-se que a mi em paralitzava.

Comentari de X. E. a un comentari de Lisa que li deia que ja estava bé. **No tan bé, estimada Lisa X,** dimecres, 4 de març de 2009, 16.42 hores: Sembla que Déu m'hagi abandonada. No veig el dia que pugui tornar a estar de bon humor. Haurà estat un hivern criminal. I si només fos jo, però és tot que sembla anar-se'n a fer trons: el país, l'economia, la llengua, la família... Hi ha molta perestroika. No ho trobes, tu, també?

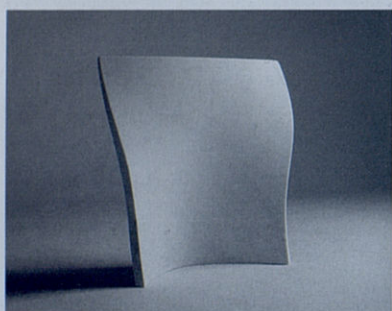
Post a L'hidroavió apagafocs de dijous, 5 de març de 2009, a les 12.41 hores. L'HIDROAVIÓ APAGAFocs s'afegeix a la demanda de poder exercir, nosaltres catalans també, el dret de tots els pobles del món a l'autodeterminació. Punt de trobada: a les 11.00 h del 7 de març, a Brussel·les: Cruïlla Koning

Albert II Laan/N288 amb Simón Bolívarlaan. (Al costat de l'estació de Brussel·les Nord.) **A Brussel·les serem 10.000** / Ningú no ha de tenir gens de por / Quan hom lluita per respirar / Obrir les ales i volar / Entre aires de llibertat / Tocar el sol amb els dits / Jugar amb la lluna cada nit / Com un ciutadà més... / Som 10.000 catalans / Cridarem ben fort / Som 10.000 catalans / Ens farem sentir / Som 10.000 / A Brussel·les serem 10.000 en nom de tots / Algun dia nosaltres sortirem / Cap al mar a navegar / Cap a Ítaca amb pas ben ferm / I amb el nostre cap ben alt / La brisa sentirà / Que el camí ja s'acaba / I serem com un ciutadà més... / Som 10.000 catalans que es mostraran per tots / Cridarem ben fort / Som 10.000 catalans / Ens farem sentir / Som 10.000 / Prou de somiar / Ara toca actuar...!

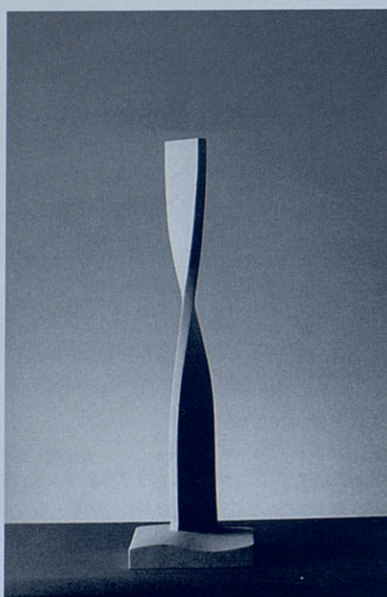
PARAULA DE XESCA.

Joan Costa: Ondulacions

TEXT: JOSEP MARIA ALAMINOS

Joan Costa. Escultura.

Joan Costa. Escultura.

Amb el comissariat de Maria Lluïsa Borràs, i organitzada per la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears i l'Ajuntament de Palma, l'exposició «Ondulacions de la Mediterrània» ocupa la planta noble i la planta baixa del Casal Solleric. La mostra resumeix cinc anys de treball de l'autor i ja ha recalat a Formentera, Menorca i Barcelona.

Aquesta exposició és un reflex de continuïtat de «Blanc d'Alga», inaugurada el 2007 a la Galeria Trama (Barcelona). El tema principal de les mostres són la natura i les ondulacions. Joan Costa, que el 1985 fou seleccionat a la Mostra d'Art Actual (Banca March, Palma), va fer les seves primeres exposicions individuals el 1990 al Palazzo Pretorio (Certaldo, Florència) i al Centre Cultural de la Misericòrdia (Palma). De llavors ençà,

tendències

[art]

Joan Costa. Instal·lació.

ha exposat individualment a la Galeria Pedrona Torrens (Alcúdia, 1995), al Casal Sollerí (Palma, 1999), a la Galeria Altair (Palma, 2000), a la Maddock Gallery (Barcelona, 2002), a la Sala Pelaires (Palma, 2004), a la Sala Deltarte (Sant Sebastià, 2005) i a Can Fondo (Alcúdia, 2006), entre d'altres. La Torre de ses Puntes (Manacor) organitzà l'any 2003 una revisió del seu treball amb el títol «Escultures 1990-2003».

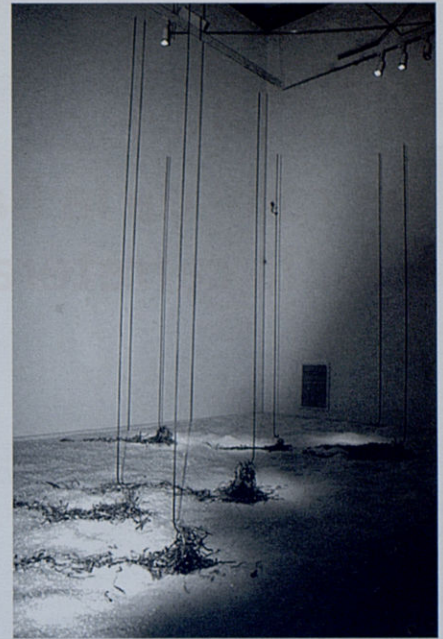
Durant el mes de juny, Joan Costa també presenta pintures i escultures recents a la Galeria Marimon de Can Picafort, en una mostra que forma part d'un seguit d'exposicions que Biel Perelló ha organitzat per commemorar el desè aniversari de la galeria.

Natura / forma - Equilibri / tensió - Matèria / cos

Costa treballa materials habituals en l'escultura, com el ferro, el fang, la fusta i el marbre, i incorpora, en les darreres produccions, materials més nous com l'alumini fos, la pasta de paper, el feltre o les tires de paper. Sempre situat en l'àmbit de l'abstracció, Joan Costa es recolza, bàsicament, en plans verticals i grans volums que, amb el temps, han derivat cap a noves estructures. Això es pot constatar,

sobretot, a les seves darreres escultures, les fetes de paper, que evidencien també el seu interès per la fragilitat i el moviment. És el cas de la instal·lació *Blau*, una peça feta amb llargues tires de feltre, tenyit amb tinta litogràfica, i que també és present a la mostra del Casal Sollerí.

Els cossos que configuren les escultures de Joan Costa agafen l'aire o l'expulsen, i les formes essencials, extreïdes dels camps de posidònies, es deixen acariciar per corrents que les mouen i les torcen en diferents direccions. Són formes corbes, sinuoses, que creen jocs d'equilibris; formes que pugen, lleugeres, i intenten atrapar l'espai que les envolta. La força dels volums, que lluiten per mantenir la verticalitat, defineix tensions entre les peces, entre els cossos elegants que pugen per definir-se, finalment, en l'espai que se'ls ha destinat. Són formes d'estructures marines, d'ones i d'algues, i hi ha una clara analogia entre les direccions dels corrents en líquids que flueixen i les forces de tensió en els sòlids que són sotmesos a aquests

Joan Costa. Instal·lació.

corrents. Joan Costa observa els moviments que es produeixen a la mar, al fons marí, i ordena les línies de tensió que estructuraran la seva escultura.

Però la seva obra, que té en la natura el seu referent, no la imita, sinó que la simplifica, la descompon i la sintetitza. Així, l'escultura neix del traç impulsu que l'artista estén sobre el paper o la tela, partint de la contemplació de les formes orgàniques, en aparença àgils i lleugeres, volàtils. I tot desemboca en un complicat procés creatiu en el qual intervien la natura i la forma, la matèria i el cos. Joan Costa parteix del seu propi univers natural, que esdevé element individual amb autonomia pròpia, i convida l'espectador a meditar, a imaginar, a sentir.

Joan Costa «Ondulacions de la Mediterrània»,

Casal Sollerí, Palma.

Fins al 7 de juny.

«Pintures i escultures»,

Galeria Marimon, Can Picafort.

Fins al 30 de juny.

S'Estaca

Pel camí de la Barrera de sa Marina i per la carretera del Port de Valldemossa

TEXT: GASPAR VALERO

Itinerari

Carretera Valldemossa –
Deià (Ma-10), km 69,350 –
camí de la Barrera de sa Marina
– Mirador Nou –
Mirador de s'Erassa –
carretera de s'Estaca –
Caló de s'Estaca –
cases de s'Estaca –
cases de sa Font Figuera – car-
retera del Port de Valldemossa,
km 3,900

Horari aproximat:

2h 30 min (Temps aproximat de
marxa, sense les aturades)

[itineraris]
t e n d è n c i e s

El començament del camí de la Barrera de sa Marina, també anomenat camí Vell de s'Estaca, es troba a la carretera de Valldemossa a Deià (Ma-10, Pollença-Andratx), a l'altura del quilòmetre 69,350, entre Can Costa i Son Galceran. El camí surt a l'esquerra de la carretera, si venim des de Valldemossa. En davallada i cap a l'esquerra (sud-oest) parteix el nostre camí, que per poc temps coincideix amb el de la finca anomenada Ca ses Ànimes. Davant el portell d'aquesta finca, la nostra ruta volta cap a la dreta, fora del camí de carro. Aquí comença pròpiament el traçat antic del camí de la Barrera de la Marina, amb tipologia de camí de ferradura, que s'endinsa ràpidament dins l'alzinar. A tres o quatre minuts arribam a una bifurcació del sender. El camí de s'Estaca continua recte, amb tendència a l'esquerra. Cap a la dreta, a alguns minuts de camí, es troben les ruïnes del denominat Mirador Nou.

Continuam davallant entre alzines, i després d'alguns revoltets deixam a la dreta una dreuera que

protegida per una pareteta que mostra una planta quadrangular, gairebé romboïdal. S'hi domina una vista àmplia sobre sa Font Figuera i les cases de s'Estaca, estesa fins a la punta des Cavall cap al sud-oest

Des del mirador de s'Erassa davallam els graons i enllaçam novament amb el camí de la Barrera de sa Marina, cap a l'esquerra, per on continuam la davallada, encara entre alzines, fins a arribar a una rosseguera que intercepta el camí. Després d'uns metres on hi ha hagut esllavissades de roques, arribam a un rotlle de sitja; mentrestant, a l'esquerra discorre una paret seca amb un filferro; entre les alzines es destrien les cases de s'Estaca. Aviat travessam un xaragall que cau des de les penyes de la dreta, punt des d'on ja podem observar el camí o carretera de s'Estaca. Alguns metres més endavant, el camí de la Barrera de sa Marina enllaça amb el camí de carro de forma un tant irregular, ja que el sender acaba tallat, en desnivell sobre el camí ample, que es pot salvar amb un petit bot final. Una vegada que hem arri-

s'enfila cap al Mirador Nou, la silueta del qual podem entreveure des de la nostra posició. Arribam aviat a un portell amb barrera de ferro i amb brancals de pedra viva, la denominada Barrera de sa Marina, que dóna nom al camí. Aquest, a partir d'ara, descabdella una davallada ràpida en forma de curts i continuats revolts fins que trobam a l'esquerra una paret seca; més avall acull un portell, que emmarca el començament del camí de les cases de sa Font Figuera. Alguns metres després, arribam a la bifurcació del mirador de s'Erassa, a l'esquerra, cap a on ens dirigim. La miranda presenta una plataforma

El camí Vell de s'Estaca es troba a la carretera de Valldemossa a Deià (Ma-10, Pollença-Andratx), a l'altura del km 69,350, entre Can Costa i Son Galceran.

bat a la carretera de s'Estaca, anam cap a la dreta, cap al nord-est, per tal de visitar la caleta i el poblet de pescadors.

Continuam pel camí de carro i deixam a l'esquerra una esplanada, després de la qual a la dreta podem observar l'inici de l'anomenat camí Nou de s'Estaca, que puja cap al mirador del Creuer i arriba a les cases de Miramar. Just després d'aquesta bifurcació, el camí de carro deixa de mantenir l'altura i s'apropa a la mar en davallada; en el segon revolt surt un camí que va directe a les cases de s'Estaca, cap a l'esquerra. La nostra ruta continua cap a la dreta, fins que, immediatament, arribam a una important bifurcació; cap a la dreta (nord-est) discorre el camí des Guix, mentre que cap a l'esquerra (sud-oest) davalla el camí des Caló de s'Estaca.

En el nostre recorregut, proposem davallar as Caló de s'Estaca. Per això, a la cruïlla del camí des Guix voltam a l'esquerra, per on passam uns brancals referits de ciment. El camí, de carro, davalla rost, i conserva restes de sòl de ci-

ment. En el primer revolt del camí a la dreta, cap a la banda esquerra surt una dreuera apta per anar a peu, que era el camí vell. Per aquest camí de ferradura seguim un revolt a la dreta, en davallada; dos revolts més ens deixen en un tram amb graons rústics, després dels quals enllaçam amb la pista principal, en forma d'esplanada per aparcament de cotxes. Continuam

el camí de carro en davallada i en el proper revolt, dirigit cap a l'esquerra, podem contemplar la silueta de sa Foradada. A pocs metres s'acaba el camí de cotxes i continua un camí estret amb passamà de fusta. Dos revoltets amb graons ens obren l'entrada al poblet de pescadors. Passam dues cases a l'esquerra i una a la dreta; després arribam a la coneguda com a

L'Arxiduc comprà poc abans de 1878 una sèrie de petites propietats situades a ponent de Miramar que antigament formaven part de la marina de Son Galceran.

Binidurí, a l'esquerra; deixam dues cases més i el camí s'enclota entre parets; després d'un revolt a la dreta deixam altres dues cases i voltam a l'esquerra, amb les tres casetes més properes a la mar. A continuació, arribam as Caló de s'Estaca, amb escars per a barques i amb l'illa que tanca la cala, que, per la seva forma, ha donat nom a la cala.

Després de visitar aquesta encantadora contrada, pujam novament cap al camí des Guix, ascensió que podem fer pel camí principal. En poc més de deu minuts tornam a arribar al portell de la bifurcació del camí des Guix. En aquest entreforc, voltam a la dreta i deixam de banda un camí privat que continua directe cap a les cases de s'Estaca. Després d'un altre revolt a la dreta, deixam a l'esquerra el camí nou de s'Estaca. Després de l'esplanada de la dreta, es veuen una altra vegada les cases de s'Estaca, al-

hora que arribam al punt d'encreuament amb el camí de la Barrera de sa Marina, per on hem davallat anteriorment, tot i que aquest enllaç es troba seccionat pel camí ample. Després de l'entreforc amb el camí de la Barrera de sa Marina, avançam per la carretera de s'Estaca, en direcció a les cases de sa Font Figuera i a la carretera del Port de Valldemossa. Deixam a l'esquerra un marge d'un aljub nou, mentre que a la dreta hi ha un safareig tapat; passam un camí antic que, cap a l'esquerra, comunica amb el camí de la Barrera de sa Marina, mentre que a la dreta hi ha una barrereta que tanca el camí de les cases de s'Estaca.

L'Arxiduc comprà poc abans de

1878 una sèrie de petites propietats situades a ponent de Miramar, que antigament formaven part de la marina de Son Galceran. En aquella data, amb el territori de la possessió de s'Estaca ja constituïda, féu bastir unes cases de nova planta, segons un estil inspirat en l'arquitectura siciliana. L'edifici té alçat de dues plantes, amb un cos central de planta rectangular i un cos adossat a la banda sud-est; a més, a la part nord-oest hi ha una porxada amb arcs. Corona l'alçat una cresteria de merlets arabitants. L'interior conté les estances, totes cobertes amb volta de canó; en destaquen la capella i el celler. Catalina Homar hi visqué fins a la seva mort, esdevinguda el 1905;

s'hi conserva una làpida de marbre que l'Arxiduc dedicà a la seva memòria. Després de la mort de

l'Arxiduc, el 1915, i del seu secretari i hereu, Antoni Vives, el 1918, la finca passà a mans de Lluïsa Vives Venezze, filla d'Antoni. Des de fa poc temps les cases de s'Estaca han recuperat actualitat, ja que el 1990 foren adquirides i reformades per l'actor americà Michael Douglas i la que fou la seva dona, Diandra.

Des del camí, de les cases de s'Estaca, en podem veure el bloc nou, amb portal d'arc rodó adovellat, de pedra arenosa, i façana de pedra calcària. Si alçam la vista, a la banda esquerra, podem veure el mirador de s'Erassa, al capdamunt de la roca que li dóna nom. A l'esquerra deixam el camí privat de les cases de s'Estaca i passam un xaragall transversal.

A uns sis minuts de la vertical de les cases de s'Estaca, arribam a un portell amb barrera metàl·lica que tanca el camí. A la dreta, hi ha un botador amb alguns graons que permet el pas per a vianants. Salvat l'entrebanc, passam vora una torrentera. Un poc després deixam a la dreta el portell d'aquesta casa, vora una barraca rústica. Alguns metres més endavant passam un portell sense barrera, deixam de banda a la dreta un camí que es dirigeix cap a les cases de sa Font Figuera, les quals apareixen davant la nostra vista poc després.

Les cases de sa Font Figuera te-

nen dues plantes d'alçat, amb coberta a dos aiguavessos. La façana mostra un portal forà de llinda, amb una finestra a cada lateral; a la banda dreta destaca una porxada, de factura més recent, sostinguda per tres arcs rebaixats. En el primer pis destaca una galeria central amb tres arquets rodons i balustres. Després de la mort de l'Arxiduc i d'Antoni Vives, la finca de sa Font Figuera passà a ser propietat conjunta dels fills d'aquest darrer, Lluís Salvador i Lluís Antoni Vives Venezze, fins que, al cap d'uns anys, pertangué en solitari a Lluís Antoni.

Deixam les cases de sa Font Figuera a la dreta del camí i continuam cap a la carretera del Port de Valldemossa. Alguns minuts més endavant, passam un portell amb barrera de metall. Encara per camí planer, deixam a la dreta un camí amb sòl de ciment i, immediatament, al mateix lateral observam dues olles de forn de calç, una de petita i una de més gran. Tres minuts més endavant arribam al final de l'itinerari, caracteritzat per un primer portell amb brancals de pedra viva i amb barrera, i per un segon portell, vora la carretera asfaltada, obert. En aquest punt, la carretera de s'Estaca desemboca a la carretera del Port de Valldemossa (Ma-1131), molt a prop del quilòmetre 4, la fita del qual es pot veure un poc més avall.

www.esrefugi.es

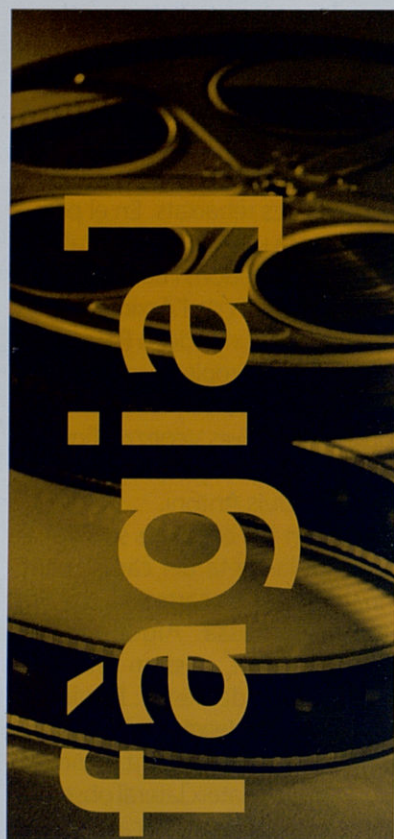
ESQUI SNOW	ESCALADA	BARRANC ESPELEO	VIAQUES	MONTANYA TREKKING	CAMPING	ORIENTACIÓ	CURSOS

DES DE 1976

ES REFUGI

ESPORTS D'AVENTURA

Via Sindicat, 21, Pati. 07002. Palma de Mallorca, Illes Balears. T 971 71 67 31. A/e refugi@base.net

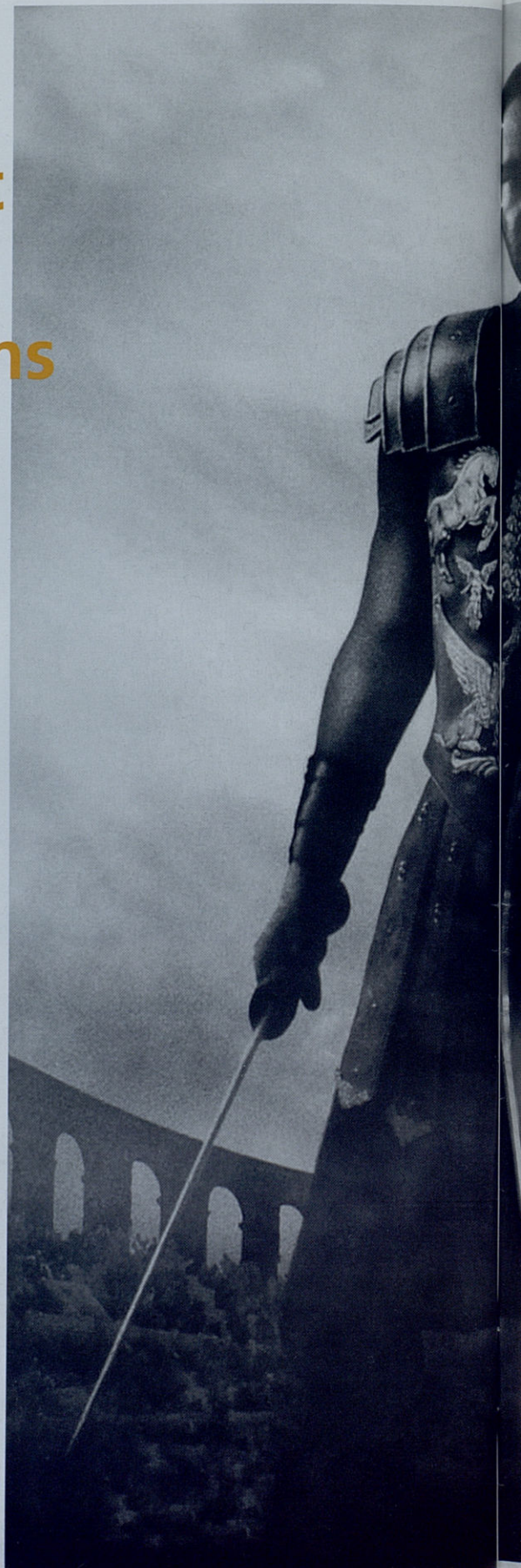
[cinefàgia]

t e n d è n c i e s

Ridley Scott va guanyar la Champions

TEXT: MATÍAS VALLÉS

La unitat de temps cinematogràfic mesura el lapse transcorregut entre l'inici de la projecció d'una pel·lícula ambientada en el futur i l'aparició en pantalla del primer símbol que ens remet al *Blade runner* de Ridley Scott. Sovint, aquest interval tendeix a zero. Atès que l'aventura protagonitzada per Harrison Ford va ser rodada el 1982, la inventiva de Hollywood hauria d'haver renovat els seus codis per ambientar la congestió futurista. No obstant això, els autors de la ficció científica practiquen la religió dels replicants en la versió més ortodoxa. Ni tan sols la magistral i recent *Star Trek 11* s'ha mantingut al marge de l'influx de l'ombrívola història ambientada en San Angeles –fusió de San Francisco i Los Angeles– el 2016. És a dir, ens

trobam a menys d'una dècada que el futurisme s'inspiri per partida doble en el passat, si recordam el 2001 de Kubrick.

Les excel·lències fotogràfiques de Ridley Scott, a partir de l'enlluernadora *Los duelistas*, no sempre anaven acompanyades de la fertilitat de les seves narracions. Aviat ens acostumàrem que ens oferís obres radicals juntament amb beneitures sobre el descobriment d'Amèrica. Acostumats als seus vaivens, va arribar la notícia que la seva deriva històrica s'aturaria en el pèplum, sens dubte el més exagerat i operàtic dels gèneres cinematogràfics. *Gladiator* només havia d'ingressar en els manuals com la darrera pel·lícula en què Russell Crowe va lluir un físic a l'altura d'un galant. Al seu dia, la vàrem relegar a les golfes dels productes alimentaris, vulgar en massa sentits. Sense saber-ho, incorríem en la mateixa equivocació que va desacreditar els crítics que varen menysprear *Blade runner*.

Poc imaginàvem que un vídeo articulat entorn de *Gladiator* serviria perquè el Barcelona de Guardiola guanyàs la Champions, probablement el trofeu esportiu més cotitzat del planeta. Aquesta adaptació de la peripècia del militar reconvertit en carn de circ ens obliga a reajustar la nostra valoració. És possible que la pel·lícula de Ridley Scott no ens sobtàs perquè en sortir no ens esperava cap altre desafiament que recordar el lloc exacte on havíem aparcats el cotxe. I això únicament en el cas que ens comptem entre el deu per cent dels seus espectadors que varen decidir recórrer a l'antiquada sala fosca. Els qui la varen gaudir per la petita pantalla i els seus derivats contemplaven l'apoteosi mentre recercaven ansiosament quin seria el següent plat de la seva dieta televisual. Una altra cosa hauria estat que, després de la carnisseria del Colosseu, ens esperàs el Manchester.

Si unes imatges condensades de la pel·lícula de romans han inspirat una victòria en la Champions, els seus efectes terapèutics s'haurien d'estendre al tractament de diversos malestars de l'ànima.

La comparació dels esportistes d'elit amb gladiadors resulta immediata però efectiva. És curiós que els comentaristes s'hagin llançat a estripar els set minuts del videomuntatge abans del Barça-Manchester United, com si fos més rellevant per al triomf final que el treball sistemàtic de Guardiola durant un any. En contra del que predeïen escriptors com el Philip K. Dick que inspira *Blade runner*, habitam un món en què els factors emocionals –psicològics, per concedir-los un lacat científic– es fan predominants. O, almenys, resulta molt fàcil convèncer-nos que són vigents. Un observador més distanciat indicarà que les escenes signades per Ridley Scott només varen servir d'edulcorant, i que el contingut energètic de les imatges residia en la reproducció de la golejada al Santiago Bernabéu. Si ho demanam a un crític cinematogràfic, centrarà els efectes taumatúrgics en el vibrant «Nessun dorma» que clausura el muntatge.

Cal imaginar la perplexitat de Ridley Scott en assabentar-se dels efectes secundaris i dilatats en el temps que ha tingut el seu

Gladiator. Ha d'haver experimentat un sorpresa semblant a la de Ridley Scott quan va contemplar un cineasta anomenat Fernando Trueba recollint un Oscar i cridant que l'única divinitat que reconeixia era l'autor de *Perdició*. Si unes imatges perfectament condensades de la pel·lícula de romans han inspirat una victòria en la Champions, els seus efectes terapèutics s'haurien d'estendre a la força al tractament de diversos malestars de l'ànima. La futura investigació s'ha de centrar en les dosis òptimes perquè un excés d'energia no cegui els valors racionals que també pesen en la consecució d'un triomf.

Els periodistes del canal TV3 que varen combinar les gestes del Barça i de Ridley Scott capgiraven, potser sense saber-ho, el mètode seguit per Ridley Scott per construir gràficament les seves pel·lícules. El director britànic utilitza la nomenclatura de *pictorial referencing*. En l'era prèvia a Internet –en la fase de preproducció del *Blade runner*– consistia a dispersar els seus col·laboradors per les llibreries i galeries artístiques fins a rastrejar i acumular una documentació gràfica de

la qual s'extraïen els fetitxes icònics de la pel·lícula. El vídeo triomfal del Barça ha demostrat que aquestes essències es poden extreure de l'obra ja construïda per elaborar un perfum de fragància semblant.

Ridley Scott pertany al col·lectiu de directors que els crítics odien amb un fervor especial, la qual cosa obre una altra bretxa entre els intel·lectuals del cinema i els futbolistes. Malgrat les reticències acadèmiques, les seves aportacions escapen de molt als èxits de taquilla. *Thelma i Louise* retrata un feminisme de nou encuny, que no s'acontentarà de disminuir l'horari de cuina i planxa, sinó que reclama la igualtat en el terreny de les ambicions i el desenfrenament. La influència perpètua de *Blade runner* es completa amb la seminal *Black Hawk derribado*, tal vegada la millor pel·lícula del gènere bèl·lic de la història. Donald Rumsfeld la va anar a veure quan es va estrenar, per no repetir els errors de Clinton a Somàlia. En vista del que s'ha esdevingut més endavant, l'efecte va ser inferior a l'aconseguit per *Gladiator* sobre els jugadors barcelonistes.

Ma-10

98

ona Mallorca
98.0 FM

la ràdio més sentida

Informació, entreteniment, música, cultura, esports... ara
al 98.0 FM. Perquè les coses les vius aquí i des d'aquí.
www.onamallorca.com

**Saps on
som, ara?**

98

EL MIRALL

FES-TE'N SOCI

Emplena aquesta butlleta amb les teves dades i envia-la al fax 971 719 385.

Nom i llinatges

DNI o NIF

Data de naixement

Adreça

Població

Codi postal

Telèfon

Telèfon mòbil

Adreça electrònica

DADES BANCÀRIES

Nom i llinatges del titular del compte

Nom del banc o caixa

Adreça i població de l'oficina

Codi del compte del client

Entitat

Sucursal

DC

Número de compte

Sol·licit que carreguin al meu compte la quota:

Marcau amb una creu la modalitat de quota elegida. El cobrament s'efectuarà anualment mitjançant la presentació del rebut al banc o a la caixa.

☐ 25,00 €

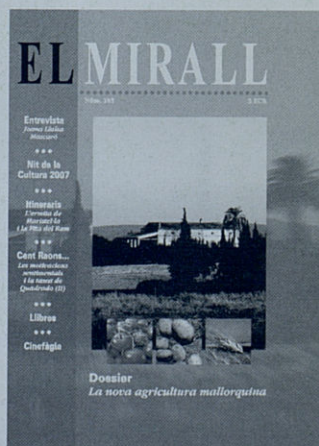
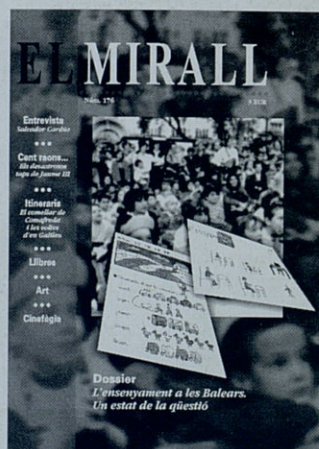
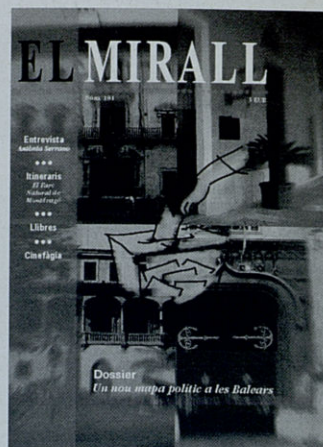
☐ Aportació especial (indica-ne l'import):

€

Signatura de l'associat/da:

☐ Accept expressament els termes de la clàusula de tractament de dades *

*Clàusula de tractament de dades: D'acord amb la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, les dades recollides en aquest formulari s'inclouran en un fitxer automatitzat del qual és titular l'Associació El Mirall. Les teves dades es podran utilitzar per gestionar la teva col·laboració i per enviar-te informació de l'associació i d'entitats col·laboradores. Per exercir el dret d'accés, d'oposició, de rectificació o de cancel·lació, cal que envïis un escrit adreçat a l'Associació El Mirall, carrer del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos, 07003 Palma.

Ses festes de Sant Joan/
ses festes de Ciutadella
Bep Al·lès Salvà

Setmanaris i Revistes, SL
Setmanari EL IRIS
Institut d'Estudis Baleàrics

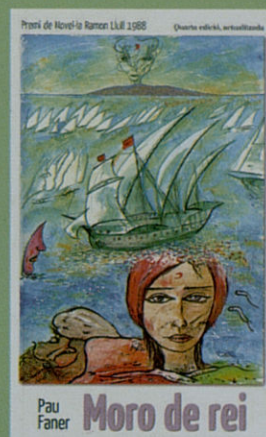

Història del turisme a les Illes Balears
Dibuix: Pere Joan
Guió: Felip Hernández – Pere Joan

Col·lecció Portocolom
Inrevés edicions
Col·laboració: Institut d'Estudis Baleàrics
i Conselleria de Turisme

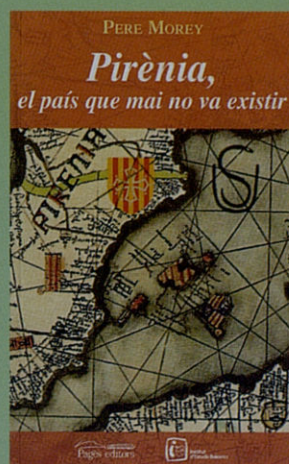
Moro de rei
Pau Faner

Consell de Menorca
Institut d'Estudis Baleàrics

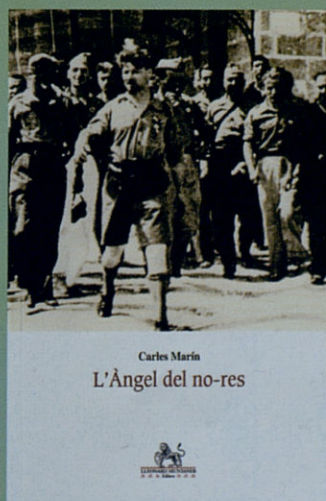
Pirènia, el país que mai no va existir
Pere Morey

Col·lecció Lo Marraco, 216
Pagès Editors
Col·laboració: Institut d'Estudis Baleàrics

L'Àngel del no-res
Carles Marín

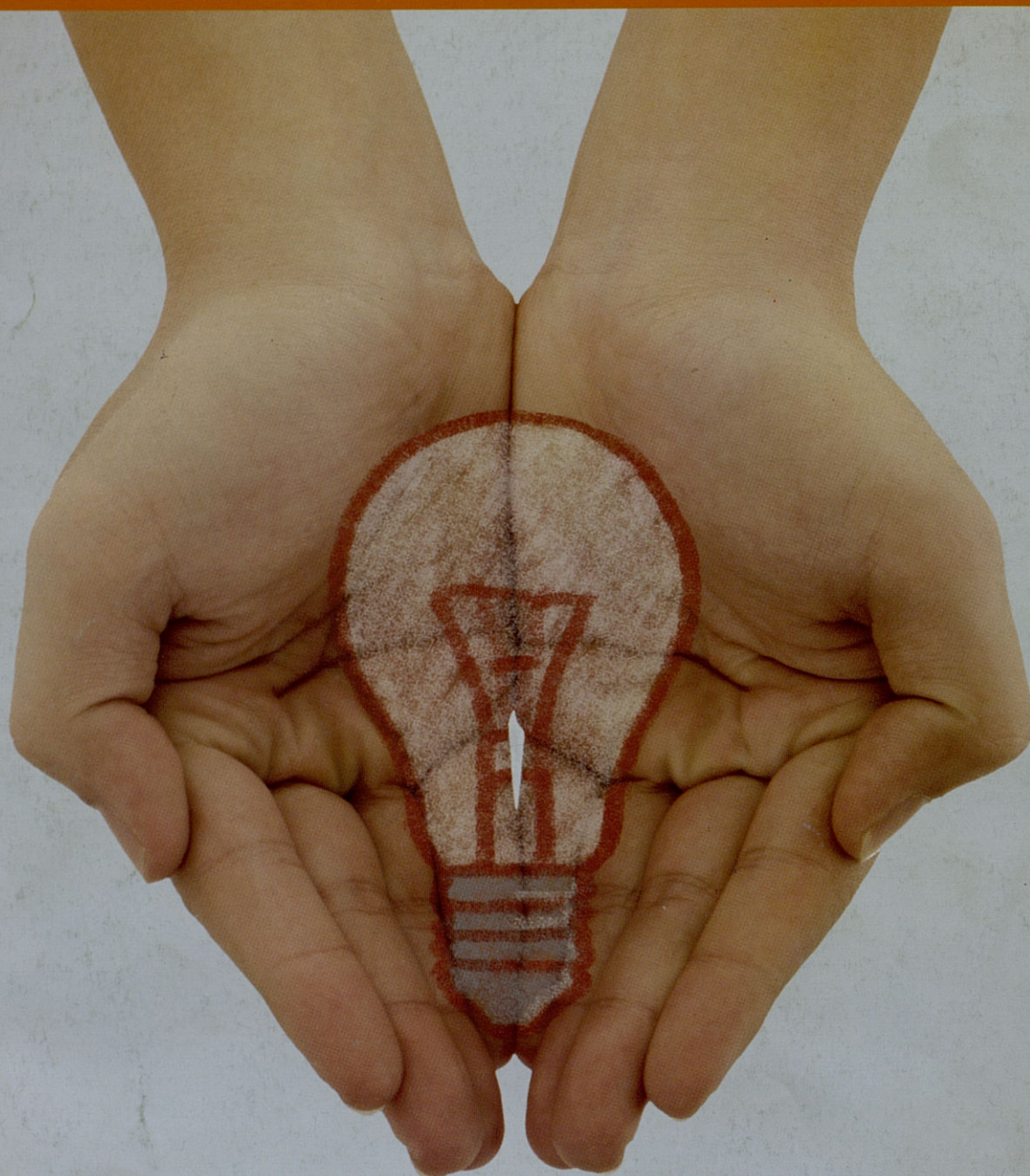
Col·lecció Aliorna, 26
Leonard Muntaner Editor
Institut d'Estudis Baleàrics

Institut
d'Estudis Baleàrics

www.iebaleaics.org / info@iebaleaics.org

Endavant amb la innovació

El coneixement és l'impuls que ens permet ser **més competitius i millorar el nostre model econòmic.**

El Govern de les Illes Balears ofereix **ajudes a la recerca, al desenvolupament i a la innovació** per a particulars i empreses.

Informa't de les beques, ajudes a l'ocupació, formació i divulgació científica a **www.accioibit.net**. I si vols conèixer el avantatges de la incubadora d'empreses del Parc Bit, entra a **www.parcbit.es**

GOVERN
de les ILLES
BALEARS.

www.illesbalears.cat

**Sempre
endavant**